

**«ԷՎՈՎԱԲԱՆԿ» ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ
2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ին
ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջանի
համար**

Բովանդակություն

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	5
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

		2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
	Ծանոթ.				
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	7	8,674,542	6,400,502	3,070,398	2,365,792
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	7	(4,259,463)	(3,082,770)	(1,533,690)	(1,142,974)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		4,415,079	3,317,732	1,536,708	1,222,818
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	8	771,163	460,865	317,413	158,724
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	8	(615,089)	(443,306)	(267,956)	(164,294)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		156,074	17,559	49,457	(5,570)
Զուտ առևտրային եկամուտ	9	795,337	586,360	400,406	242,751
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչման արդյունքում զուտ օգուտ		626,287	60,662	523,441	9,518
Այլ եկամուտներ	10	135,906	99,199	30,094	(334,937)
Արժեզրկման ծախս	11	(1,110,099)	(613,856)	(360,363)	(20,679)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	12	(1,482,903)	(987,368)	(691,902)	(326,495)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն և ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	20	(386,537)	(254,824)	(146,563)	(86,957)
Այլ ծախսեր	13	(1,148,482)	(1,042,818)	(414,105)	(427,362)
Շահույթ մինչև հարկումը		2,000,662	1,182,646	927,173	273,087
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(398,509)	(206,215)	(197,607)	(150,897)
Շահույթ ժամանակաշրջանի համար		1,602,153	976,431	729,566	122,190

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք				
Հողվածներ, որոնք հեղափոխվում վերադասակարգվելու են շահույթում կամ վնասում				
Իրական արժեքի պահուստի շարժ (պարտքային գործիքներ)				
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն ժամանակաշրջանի ընթացքում	49,568	38,970	196,722	3,931
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումների իրացումից շահույթին կամ վնասին և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	(624,792)	(60,428)	(525,062)	(8,789)
Փոփոխություններ ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստում	5,540	-	5,540	-
Շահութահարկ	115,045	4,291	65,668	971
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների գծով վնաս	(454,639)	(17,167)	(257,132)	(3,887)
Հիմնական միջոցների գծով վերազնահատման պահուստի ճշգրտում	-	(7,702)	-	-
Շահութահարկ	-	1,540	-	-
Հիմնական միջոցների գծով վերազնահատման պահուստի զուտ ճշգրտում	-	(6,162)	-	-
Այլ համապարփակ ֆինանսական վնաս ժամանակաշրջանի համար հարկումից հետո	(454,639)	(23,329)	(257,132)	(3,887)
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք ժամանակաշրջանի համար	1,147,514	953,102	472,434	118,303

Կից ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. հոկտեմբերի 15-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Կարեն Եղիազարյան
Վարչության նախագահ

Էմմա Ջանիկյան
Քլիսավոր հաշվապահ, վարչության անդամ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

		30 սեպտեմբերի 2019	31 Դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
	Ծանոթ.		
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	20,234,305	23,088,491
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16	15,854,781	12,890,453
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	17	9,672	168
Ներդրումային արժեթղթեր	18		
- Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր		3,454,206	1,754,501
- Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր		478,959	496,231
- Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր		6,384,394	7,608,062
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	19	87,394,230	75,424,473
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	20	6,067,874	5,526,487
Բռնագանձված ակտիվներ	21	2,714,498	2,909,195
Այլ ակտիվներ	22	622,170	599,656
Ընդամենը՝ ակտիվներ		143,215,089	130,297,717
Պարտավորություններ և սեփական կապիտալ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	23	24,963,327	23,517,126
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	24	-	2,080,577
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	25	76,926,495	63,933,542
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	17	-	13,600
Ստորադաս փոխառություններ	26	10,047,473	10,466,922
Ընթացիկ շահութահարկի գծով պարտավորություն		173,521	92,070
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	14	196,453	333,183
Այլ պարտավորություններ	27	855,384	955,775
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		113,162,653	101,392,795

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	30 սեպտեմբերի 2019	31 Դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
<i>Սեփական կապիտալ</i>			
Բաժնետիրական կապիտալ	28	17,950,000	17,950,000
Գլխավոր պահուստ		262,075	162,075
Այլ պահուստներ		1,864,137	2,337,325
Զբաղիված շահույթ		9,976,224	8,455,522
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		30,052,436	28,904,922
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		143,215,089	130,297,717

Կից ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. հոկտեմբերի 15-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Իրական արժեքի պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնա- հատման պահուստներ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	17,950,000	162,075	852,057	1,485,268	8,455,522	28,904,922
Շահույթ ժամանակաշրջանի համար	-	-	-	-	1,602,153	1,602,153
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-	-	-
Հիմնական միջոցների մաշվածությունից պահուստի ճշգրտում	-	-	-	(18,549)	18,549	-
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	-	-	49,568	-	-	49,568
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների վաճառքից շահույթում կամ վնասում վերադասակարգված զուտ գումար	-	-	(624,792)	-	-	(624,792)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստում զուտ փոփոխություններ	-	-	5,540	-	-	5,540
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	115,045	-	-	115,045
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք ժամանակաշրջանի համար	-	-	(454,639)	(18,549)	1,620,702	1,147,514
Հատկացում պահուստին	-	100,000	-	-	(100,000)	-
Ընդամենը սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	100,000	-	-	(100,000)	-
Հաշվեկշիռը 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	17,950,000	262,075	397,418	1,466,719	9,976,224	30,052,436

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	Բաժնե-տիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Իրական արժեքի պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնահատման պահուստներ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	17,950,000	52,075	822,964	1,550,810	8,021,952	28,397,801
Շահույթ ժամանակաշրջանի համար	-	-	-	-	976,431	976,431
<i>Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք</i>						
Հիմնական միջոցների գծով վերագնահատման պահուստի զուտ ճշգրտում	-	-	-	(6,162)	-	(6,162)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	-	-	38,970	-	-	38,970
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների վաճառքից շահույթում կամ վնասում վերադասակարգված զուտ գումար	-	-	(60,428)	-	-	(60,428)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	4,291	-	-	4,291
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք ժամանակաշրջանի համար	-	-	(17,167)	(6,162)	976,431	953,102
Հատկացում պահուստին	-	110,000	-	-	(110,000)	-
Ընդամենը սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	110,000	-	-	(110,000)	-
Հաշվեկշիռը 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	17,950,000	162,075	805,797	1,544,648	8,888,383	29,350,903

Կից ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. հոկտեմբերի 15-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Շահույթ մինչև հարկումը	2,000,662	1,182,646
<i>Ճշգրտումներ</i>		
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	386,537	254,824
Հիմնական միջոցների օտարումից զուտ օգուտ	(1,139)	(2,161)
Այլ ակտիվների օտարումից զուտ վնաս	(2,754)	31,790
Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման ծախս	1,110,099	613,856
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	16,726	-
Զուտ վնաս առևտրային պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից	(114,265)	-
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների վերագնահատումից զուտ օգուտ	(24,088)	(5,936)
Զուտ վնաս ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	82,941	73,871
Ստացվելիք տոկոսներ	(58,744)	65,165
Վճարվելիք տոկոսներ	512,967	378,910
Դրամական միջոցների հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	3,908,942	2,592,965
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(3,198,272)	(5,826,733)
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	14,584	5,936
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(14,386,876)	(16,848,897)
Բռնագանձված ակտիվներ	197,451	109,247
Այլ ակտիվներ	(29,059)	(47,712)
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(1,924,824)	8,800,427
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	13,759,116	8,375,589
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	(13,600)	(10,128)
Այլ պարտավորություններ	(335,581)	(224,570)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից ստացված մինչև շահութահարկը	(2,008,119)	(3,073,876)
Վճարված շահութահարկ	(338,744)	(260,911)
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(2,346,863)	(3,334,787)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամյա ժամանակաշրջան
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ներդրումային արժեթղթերի (առք)/վաճառք	(878,333)	1,048,889
Հիմնական միջոցների առք և ոչ նյութական ակտիվների առք	(576,281)	(306,737)
Հիմնական միջոցների վաճառք	6,549	5,286
Ներդրումային (գործունեության համար օգտագործված)/գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	(1,448,065)	747,438
<i>Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններից	1,058,404	1,962,358
Վարձակալության գծով պարտավորություն	(52,740)	-
Այլ երկարաժամկետ վարկերի մարում	-	(26,000)
Ֆինանսական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	1,005,664	1,936,358
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ նվազում	(2,789,264)	(650,991)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ		
	23,088,491	18,812,252
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		
	(64,484)	(140,496)
Պարտքային վնասի գծով պահուստի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		
	(438)	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ. 15)	20,234,305	18,020,765

Լրացուցիչ տեղեկատվություն՝

Ստացված տոկոսներ	8,733,286	6,335,337
Վճարված տոկոսներ	(3,746,496)	(2,703,860)
Կից ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:		

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2019թ. հոկտեմբերի 15-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Նորմատիվներ	Նորմատիվի փաստացի մեծությունը՝ հաշվարկված բանկի համար	«Կ կենտրոնական բանկի սահմանած նորմատիվի թույլատրելի մեծությունը	Հաշվետու եռամսյակում խախտումների թիվը
1	2	3	4
Բանկի կանոնադրական հիմնադրամի նվազագույն չափը	17,950,000	50,000	Խախտում առկա չէ
Ընդհանուր (սեփական) կապիտալի նվազագույն չափը	32,602,353	30,000,000	Խախտում առկա չէ
Ն1 Ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	23.04%	12%	Խախտում առկա չէ
Ն21 Բանկի բարձր իրացվելի ակտիվների և ընդհանուր ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	24.33%	15%	Խախտում առկա չէ
Ն211 Բանկի առաջին խմբի արտարժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և առաջին խմբի արտարժույթներով արտահայտված ընդհանուր ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	22.23%	4%	Խախտում առկա չէ
Ն212 Բանկի ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և երկրորդ խմբի արտարժույթով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով, տվյալ երկրորդ խմբի արտարժույթով արտահայտված ընդհանուր ակտիվների գումարների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	x	4%	Խախտում առկա չէ
Ն22 Բանկի բարձր իրացվելի ակտիվների և ցախանջ պարտավորությունների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	158.04%	60%	Խախտում առկա չէ
Ն221 Բանկի առաջին խմբի արտարժույթներով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և առաջին խմբի արտարժույթներով արտահայտված ցախանջ պարտավորությունների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	96.94%	10%	Խախտում առկա չէ
Ն222 Բանկի ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և երկրորդ խմբի արտարժույթով արտահայտված բարձր իրացվելի ակտիվների և ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով, տվյալ երկրորդ խմբի արտարժույթով արտահայտված ցախանջ պարտավորությունների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը	x	10%	Խախտում առկա չէ
Ն31 Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը	17.13%	20%	Խախտում առկա չէ
Ն32 Խոշոր փոխառուների գծով ռիսկի առավելագույն չափը	78.78%	500%	Խախտում առկա չէ
Ն41 Բանկի հետ կապված մեկ անձի գծով ռիսկի առավելագույն չափը	0.80%	5%	Խախտում առկա չէ
Ն42 Բանկի հետ կապված բոլոր անձանց գծով ռիսկի առավելագույն չափը	3.59%	20%	Խախտում առկա չէ
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստների նվազագույն չափը			
«Կ դրամով	x	2%	Խախտում առկա չէ
ԱՄՆ դոլարով	x	14% դրամով 4% ԱՄՆ դոլարով	Խախտում առկա չէ Խախտում առկա չէ
Եվրոյով	x	14% դրամով 4% Եվրոյով	Խախտում առկա չէ Խախտում առկա չէ
Այլ արժույթով	x	14% դրամով 4% ԱՄՆ դոլարով	Խախտում առկա չէ Խախտում առկա չէ
Արտարժույթային դիրքի և բանկի ընդհանուր կապիտալի միջև առավելագույն հարաբերակցությունը	3.27%	10%	Խախտում առկա չէ
Ըստ առանձին արտարժույթների յուրաքանչյուր արտարժույթի դիրքի և բանկի ընդհանուր կապիտալի միջև առավելագույն հարաբերակցությունը՝			
ԱՄՆ դոլարով	3.00%	7%	Խախտում առկա չէ
Եվրոյով	0.14%	7%	Խախտում առկա չէ
Ռուսական ռուբլիով	x	7%	Խախտում առկա չէ
Այլ	x	x	Խախտում առկա չէ

Հաշվետվության վավերացման ամսաթիվը 15.10.2019թ.

Բանկի վարչության նախագահի (գործադիր տնօրեն)

Գլխավոր հաշվապահ

Կարեն Եղիազարյան
Եմմե Բանիկյան

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ԷՎՈԿԱԲԱՆԿ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Բանկ)՝ անվանափոխված «Պրոմեթեյ Բանկ» ՓԲԸ-ն է, որը հիմնադրվել է 01.06.1990թ. և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է 02.10.1991թ. ՀՀ կենտրոնական բանկ (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N27 արտոնագրային համարով:

Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետությունում ֆիզիկական անձանց ավանդների հատուցում երաշխավորող պետական համակարգի, Հայաստանի բանկերի միության, ArCa, Master Card քարտային վճարահաշվարկային համակարգերի անդամ:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը, ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժույթային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը և թվով 11 մասնաճյուղեր գտնվում են Երևանում, մեկ մասնաճյուղ՝ Գյումրիում, մեկ մասնաճյուղ՝ Արմավյան քաղաքում, մեկ մասնաճյուղ՝ Վանաձոր քաղաքում:

Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հանրապետության 44/2 փող., Երևան 0010, Հայաստանի Հանրապետություն:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական ու տնտեսական բարեփոխումները, և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս բարեփոխումներից, ինչպես նաև Եվրասիական Տնտեսական Միությունում զարգացումներից, որի հետ շարունակվում է ՀՀ տնտեսության ինտեգրումը:

Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Ընկերության տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Բանկը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների համար: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով բացառությամբ հողի, շինությունների որոնք ներկայացվել են վերագնահատված գումարով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Բանկը: Բանկի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Բանկի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Բանկը սկսել է կիրառել ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» ստանդարտը 2019 թ. հունվարի 1-ից: 2019 թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել նաև մի քանի այլ նոր ստանդարտներ, սակայն այդ ստանդարտներն էական ազդեցություն չունեն Բանկի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» ստանդարտը (այսուհետ՝ ՖՀՄՍ 16) սահմանում է մեկ՝ հաշվեկշռային հաշվառման մոդել վարձակալության համար: Վարձակալը ճանաչում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվը, որն իրենից ներկայացնում է ելակետային ակտիվն օգտագործելու իրավունք, և վարձակալության գծով պարտավորությունը, որն իրենից ներկայացնում է վարձավճարների վճարման պարտականություն: Վարձատուի համար հաշվառման նախկին մոտեցումը չի փոփոխվում:

Բանկը կիրառել է ՖՀՄՍ 16 ստանդարտը՝ օգտագործելով ձևափոխված հետադարձ կիրառման մոտեցումը: Համաձայն որի 2018-ը չի վերաներկայացվում և ներկայացվում է ինչպես նախկինում ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի և ստանդարտի մեկնաբանություններին համապատասխան:

Վարձակալություն սահմանումը

Նախկինում պայմանագրի վարձակալություն պարունակելը Բանկը որոշում էր համաձայն ՖՀՄՄԿ 4 «Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում» մեկնաբանության: Այժմ Բանկը որոշում է պայմանագրի վարձակալություն պարունակելը համաձայն վարձակալության նոր սահմանման: Համաձայն ՖՀՄՍ 16-ի պայմանագիրը պարունակում է վարձակալություն, եթե այն շնորհում է վարձատուին իրավունք վերահսկելու որոշակի ակտիվի օգտագործումը տրված ժամանակահատվածում հատուցման դիմաց: ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Բանկը ընտրել է ստանդարտի կողմից թույլատրելի պարզեցումը, համաձայն որի ՖՀՄՍ 16-ը կիրառվում է այն պայմանագրերի վրա, որոնք նախկինում համարվել են վարձակալական: Այն պայմանագրերը որոնք չեն համարվել վարձակալություն համաձայն ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի և ՖՀՄՄԿ 4 մեկնաբանության ենթակա չեն վերադիտարկման: Հետևաբար Բանկի կողմից վարձակալության սահմանումը համաձայն ՖՀՄՍ 16-ի կիրառվում է միայն 2019թ.-ի հունվարի 1-ից հետո կնքված կամ փոփոխված պայմանագրերի վրա:

Պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության ժամանակ Բանկը վերաբաշխում է պայմանագրի հատուցման գումարը վարձակալական և ոչ վարձակալական կոմպոնենտների վրա ըստ կոմպոնենտների առանձին վերցված արժեքների:

Որպես վարձակալ

Բանկ վարձակալում է տարբեր ակտիվներ, որոնք մեծամասամբ կազմում են մասնաճյուղերի տարածքները: Որպես վարձակալ Բանկը նախկինում դասակարգում էր վարձակալությունը որպես գործառնական կամ ֆինանսական վարձակալություն համաձայն սեփականության հետ կապված ռիսկերի և օգուտների փոխանցելիությունից: Համաձայն ՖՀՄՍ 16-ի Բանկը հիմնականում ճանաչում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն, այսինքն գործառնական վարձակալությունները տեղեփոխվում են հաշվեկշիռ:

Այնուամենայնիվ Բանկը ընտրել է չճանաչել օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն որոշ փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով: Դրանց գծով վարձակալական վճարները Բանկը ճանաչում է որպես ծախս գծային եղանակով վարձակալական ժամկետի ողջ ընթացքում:

Բանկը ներառել է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվները Հիմնական միջոցներում: Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացված է ստորև.

Մնացորդը 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ
 Մնացորդը 2019 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ

363,429
 313,867

Բանկը ներառել է վարձակալության գծով պարտավորությունները միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների այլ պարտավորություններ գծի ներքո:

Անցումը նոր ստանդարտին

Նախկինում Բանկը դասակարգում էր տարածքների վարձակալությունները որպես գործառնական վարձակալություն համաձայն ՀՀՄՍ 17-ի: Նոր ստանդարտին անցման ժամանակ այդ պայմանագրերի համար վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվել է որպես անցման պահին դեռևս չվճարված վարձակալական վճարների ներկա արժեք՝ դիսկոնտավորված 2019թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ Բանկի լրացուցիչ փոխառություն ներգրավելու տոկոսադրույքով: Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվները չափվել են հավասար վարձակալության գծով պարտավորություններին՝ ճշգրտված կանխավճարված կամ հաշվեգրված վարձակալական վճարների չափով: Բանկը կիրառել է այս մոտեցումը բոլոր վարձակալական պայմանագրերի համար:

ՀՀՄՍ 17-ի համաձայն գործառնական վարձակալություն համարվող պայմանագրերի մասով ՖՀՄՍ 16-ին անցնելիս Բանկը կիրառել է հետևյալ պարզեցումները.

- օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ չեն ճանաչվել այն վարձակալական պայմանագրերի համար, որոնց ժամկետը փոքր է եղել 12 ամսից,
- ստանդարտի կիրառման ժամանակ օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվները չափելիս նախնական ուղղակի ծախսումները բացառվել են:

Որպես վարձատու

Բանկը չի տալիս վարձակալության ներդրումային գույք կամ օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվներ: Որպես վարձատու Բանկի կողմից կիրառվող մոտեցումները չեն տարբերվում ՀՀՄՍ 17-ին համապատասխան նախկին հաշվառման մոտեցումներից և ՖՀՄՍ 16 ստանդարտը կիրառելիս Բանկից չի պահանջում իրականացնել անցման ճշգրտումներ այն վարձակալական պայմանագրերի գծով որտեղ Բանկը հանդես է գալիս որպես վարձատու:

Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ՖՀՄՍ 16-ին անցման ազդեցությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 6-ում:

3.5 Բանկի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Բանկի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

- Փոփոխություններ ՖՀՄՍ 3 «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» ստանդարտում – Ձեռնարկատիրական գործունեության սահմանումը (ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից),
- ՖՀՄՍ ստանդարտներում ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքներին տրվող հղումների փոփոխում (ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից),
- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ», ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» և ՖՀՄՍ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ» ստանդարտներում փոփոխություններ - Տոկոսադրույքի չափանիշի բարեփոխում (ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից),
- Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» և ՀՀՄՍ 8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ստանդարտներում – էականության սահմանումը (ուժի մեջ է մտնում 2020թ. հունվարի 1-ից).

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Բանկ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Բանկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտի ճանաչումը:

Արդյունավետ փոկոսադրույքի մեթոդ

Տոկոսային եկամուտը հաշվառվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ամորտիզացված արժեքով չափվող բոլոր ֆինանսական գործիքների, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների համար: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող տոկոսակիր ֆինանսական ակտիվների տոկոսային եկամուտը նույնպես հաշվառվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշտությամբ զեղչում է գնահատված ապագա դրամական մուտքերը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի կամ անհրաժեշտության դեպքում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածի ընթացքում, մինչև ֆինանսական ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեք:

Արդյունավետ տոկոսադրույքը (և, հետևաբար, ակտիվի ամորտիզացված արժեքը) հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ցանկացած զեղչ կամ հավելված, գանձումներ և ծախսեր, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են: Բանկը ճանաչում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով հատուցադրույքը, որը ներկայացնում է վարկի ակնկալվող գործողության ժամկետի նկատմամբ կայուն հատուցադրույքի լավագույն գնահատումը: Այսպիսով, այն ճանաչում է տարբեր փուլերում գանձվող պոտենցիալ տարբեր տոկոսադրույքների ազդեցությունը և գործիքի կյանքի ընթացքում այլ ազդեցությունները (ներառյալ կանխավճարները, տուգանքները և գանձումները):

Եթե ֆինանսական ակտիվի գծով դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ակնկալիքները վերանայվում են պարտքային ռիսկից չբխող պատճառներով, ապա հաշվեկշռում ճշգրտումը հաշվառվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի դրական կամ բացասական ճշգրտում տոկոսային եկամտի ավելացմամբ կամ նվազմամբ: Ծճգրտումը հետագայում ամորտիզացվում է տոկոսային և նմանատիպ եկամտի միջոցով շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք ֆինանսական ակտիվի զուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տես 4.4.6 ծանոթագրությունում:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հինականում ճանաչվում են հաշվեզրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Նույն սկզբունքն է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Բանկի՝ վճարը ստանալու իրավունքը հաստատված է:

Ձուտ առևտրային եկամուտ

Ձուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Ձուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված դրամային արժեթղթերի (որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով ներդրումային արժեթղթեր դասակարգվող) իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերություններ միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով (կիրառելի են 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունների համար): Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսեր, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ բաժնային գործիքներ դասակարգված բաժնետոմսերինը, որոնց համար ընտրությունը կատարվել է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները ներկայացնելու տարբերակը, ընդգրկվում են կապիտալում՝ իրական արժեքի փոփոխությունների պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Բանկի կողմից միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	30 սեպտեմբերի 2019	31 Դեկտեմբերի 2018
<< դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	475.97	483.75
<< դրամ/1 Եվրո	519.81	553.65

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան

հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

4.4 Ֆինանսական գործիքներ

4.4.1 Ծանաչում և սկզբնական չափում

Բանկն սկզբնապես ճանաչում է վարկերը և փոխառությունները, ավանդները, թողարկված պարտքային արժեթղթերը և ստորադաս պարտավորությունները դրանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Բանկի՝ գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են դրանց ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.4.2 Դասակարգում

Սկզբնական ճանաչման դեպքում ֆինանսական ակտիվը ունի երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի և վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող՝

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրույթները որոշակի ժամկետներում հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսագումարների վճարումներն են:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- այն պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը և թե՛ ֆինանսական ակտիվի վաճառքը և

- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային դրոշակները որոշակի ժամկետներում հանգեցնում են դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսագումարների վճարումներն են:

Առևտրային նպատակներով չպահվող բաժնային գործիքներում կատարվող ներդրումների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը կարող է անշրջելիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չպահվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է ամորտիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չպահվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չպահվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Բանկը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով.
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Բանկի ղեկավարությանը.
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերաբերյալ ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Բանկը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակին և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի բնութագրի գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված փոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման նպատակով «մայր գումար» է սահմանվում ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» կազմված է փողի ժամանակային արժեքի և պարտքային ռիսկի փոխհատուցումից, այլ ռիսկերի և ֆինանսական ակտիվի պահպանման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցումից (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկ և վարչական ծախսեր), ինչպես նաև շահույթի մարժայից: Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Բանկը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Սա ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը:

Գնահատման ժամանակ Բանկը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման առանձնահատկությունները,

- վաղաժամկետ մարման և երկարաձգման հնարավորությունը,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Բանկի պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեզրեսի պահանջի իրավունքի ակտիվների պայմանավորվածություններ) և
- առանձնահատկությունները, որոնք փոխում են դրամի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Վերադասակարգումներ

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, երբ Բանկը փոխում է իր բիզնես մոդելը ֆինանսական ակտիվների կառավարման նպատակով: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

4.4.3 Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.4.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ստանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված ակտիվի մասի վրա տարածվող հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված փոխհատուցման գումարի տարբերությունը (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված ցանկացած կուտակված օգուտը կամ վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային բաժնային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված ցանկացած կուտակային օգուտ/վնաս չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում այդ արժեթղթերի ապաճանաչման դեպքում: Մասնակցությունն ապաճանաչման պայմաններին բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում, որն առաջանում է կամ պահպանվում է Բանկի կողմից, ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Բանկը գործարքներ է կնքում, որոնց համաձայն՝ փոխանցում է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահում է փոխանցված ակտիվների կա՛մ բոլոր, կա՛մ գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, կա՛մ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի՝ որպես փոխառության տրամադրման և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Եթե ակտիվները վաճառվում են երրորդ կողմին համանման գնով հետգնման սվոպով, գործարքը հաշվառվում է որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարք, որը նման է վաճառքի և հետգնման գործարքներին, քանի որ Բանկը պահպանում է նմանատիպ ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները:

Գործարքներում, որոնցում Բանկը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Որոշ գործարքներում Բանկը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվը վճարի դիմաց սպասարկելու պարտավորությունը: Փոխանցված ակտիվը ապաճանաչվում է, եթե բավարարում է ապաճանաչման չափանիշներին: Ակտիվը կամ պարտավորությունը ճանաչվում են սպասարկման պայմանագրով, եթե սպասարկման վճարը ավելին է (ակտիվ) կամ պակաս (պարտավորություն), քան սպասարկման դիմաց բավարար չափով հատուցումը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը երբ, նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.4.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություն

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Բանկը գնահատում է՝ արդյո՞ք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են առոչինչ: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.4.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով:

Եթե փոփոխված ակտիվի ամորտիզացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Բանկը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.4.6 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմաններով հիմնավորված նոր ֆինանսական պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.4.5 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններում հաշվանցվում են և ներկայացվում են զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն ներկայացնելու այն գտման սկզբունքով կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ-ների, կամ մի խումբ համանման գործարքներից բխող օգուտի և վնասի դեպքում, օրինակ՝ Բանկի առևտրային գործունեության ընթացքում:

4.4.6 Արժեզրկում

Բանկը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») հետևյալ ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով.

- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ
- վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր
- վարկերի տրամադրման պարտավորվածություններ
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

Բանկը չափում է կորուստների գծով պահուստները ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ ստորև նշված գործիքների, որոնց համար Բանկը պետք է հաշվարկի ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին.

- հաշվետու ամսաթվի դրությամբ դեֆոլտի ցածր ռիսկով պարտքային ներդրումային արժեթղթեր,
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել:

Բանկը համարում է, որ պարտքային արժեթղթերը ունեն ցածր պարտքային ռիսկ այն դեպքում, երբ վեջինիս պարտքային ռիսկի վարկանիշը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային» վարկանիշի սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք պայմանավորված են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում տեղի ունեցող դեֆոլտ առաջացնող իրադարձություններով:

Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում դեֆոլտի բոլոր հնարավոր դեպքերի հետևանքով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, և՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են կա՛մ անհատական, կա՛մ խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած պորտֆելի բնույթից:

Բանկը մշակել է բաղաբաղանություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացած գործողության ժամկետի ընթացքում առաջացած դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 35.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Բանկը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2, փուլ 3 և ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խմբերում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - երբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Բանկը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:
- Փուլ 2 - երբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Բանկը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 - արժեզրկված վարկեր: Բանկը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:
- Ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խումբ - ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված ակտիվները սկզբնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեզրկված ակտիվները հաշվարկվում են իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման պահին, իսկ տոկոսային եկամուտը, ըստ էության, ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են այն չափով, որքանով առկա է ակնկալվող պարտքային կորուստների հետագա փոփոխություն:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները դեֆոլտի հավանականության, դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի, դեֆոլտի ժամանակ վնասի զեղչված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Դեֆոլտի հավանականություն (PD): Այն տվյալ ժամանակահատվածում դեֆոլտի հավանականության գնահատումն է: Դեֆոլտ կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակաշրջանի միայն որոշակի ժամանակահատվածում, եթե պարտականությունը նախկինում չի ապաճանաչվել և շարունակում է մնալ պորտֆելում:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումար (EAD): Այն ներկայացնում է դեֆոլտի ապագա ամսաթվի դրությամբ ռիսկի ենթարկված գումարի չափի գնահատումը՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ռիսկի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսագումարների մարումը՝ անկախ նրանից պայմանագրով նախատեսված է, թե ոչ, պարտավորության սպասվող օգտագործումը և չկատարված վճարումների հաշվեզրկված տոկոսները:

Վնասը դեֆոլտի ժամանակ (LGD): Այն արտահայտում է վնասի չափը, որը առաջանում է տվյալ ժամանակահատվածում վարկի դեֆոլտային կարգավիճակում: Այն հիմնված է պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն հույս ունի ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից առաջացած դրամական հոսքերը: Որպես կանոն, այն արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարի (EAD) նկատմամբ տոկոսով:

Դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը և դեֆոլտի ժամանակ վնասը ավելի մանրամասն բացահայտվում են 35.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերանայված ֆինանսական ակտիվներ

Եթե փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները վերանայվում կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով, ապա գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման անհրաժեշտությունը (տես՝ ծանոթ. 4.4.4), և ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի պակասորդի հաշվարկում,

Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես ապաճանաչման պահին գոյություն ունեցող ակտիվի վերջնական դրամական հոսք: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդի հաշվարկում, որոնք ակնկալվող ապաճանաչման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվ զեղչվում են գոյություն ունեցող ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Բանկը գնահատում է, թե արդյոք ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- էմիտենտի կամ փոխառուի էական ֆինանսական դժվարություններ,
- պայմանագրային պայմանների խախտում, օրինակ՝ դեֆոլտ կամ վճարման ուշացում,
- վարկերի կամ փոխատվությունների պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Բանկն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- փոխառուի հավանական սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորման հավանականություն,
- ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով արժեթղթերի ակտիվ ֆինանսական շուկայի վերացում,

Փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով վերանայված վարկը սովորաբար դիտարկվում է որպես արժեզրկված, միայն եթե առկա չէ վկայություն, որ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր չստանալու ռիսկը էականորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Բանկը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները.

- վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությամբ,
- եկամտաբերության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից,
- երկրի կարողությունը մուտք գործել կապիտալ շուկաներ նոր պարտքի թողարկման համար:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես ակտիվների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքի նվազում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների (FVOCI) արժեզրկումից կորուստները չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, քանի որ այդ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը հավասար է իրենց իրական արժեքին: Այնուամենայնիվ, արժեզրկումից կորուստները բացահայտվում և ճանաչվում են իրական արժեքի ճշգրտման պահուստում,

- վարկային պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի համար, որպես կանոն, պահուստի տեսքով,
  - Վարկային պարտավորվածության չօգտագործված մասի գծով գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման ժամանակ, Բանկը գնահատում է վարկային պարտավորվածությունների ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում պորտֆելի այն մասը, որը ակնկալվում է օգտագործել: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հետագայում հիմնվում են դրամական հոսքերի ակնկալվող պակասորդի ներկա արժեքի վրա, եթե վարկը օգտագործվել է: Ակնկալվող դրամական պակասորդները զեղչվում են վարկի ակնկալվող պարտքային կորուստների մոտավոր հաշվարկով:
  - եթե ֆինանսական գործիքը ունի ինչպես օգտագործված, այնպես էլ չօգտագործված բաղադրիչ և Բանկը հնարավորություն չունի վարկերի տրամադրման պարտավորվածության ակնկալվող պարտքային կորուստները առանձնացնել օգտագործված բաղադրիչի ակնկալվող պարտքային կորուստներից, ապա Բանկը ներկայացնում է ակնկալվող պարտքային կորուստների համախմբված պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Համախմբված գումարը ներկայացվում է որպես օգտագործված բաղադրիչի ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքից նվազում: Օգտագործված բաղադրիչի համախառն գումարի նկատմամբ արժեզրկումից կորուստների ցանկացած գերազանցում ներկայացվում է պահուստի տեսքով:
  - Յուրաքանչյուր երաշխավորության վերաբերյալ Բանկի պարտավորությունը չափվում է սկզբնապես ճանաչված գումարի առավելագույնով՝ հանած շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված ամորտիզացիան և ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը: Կրճատումները զեղչվում են ռիսկով ճշգրտված տոկոսադրույքով, որը ենթակա է բացահայտման: Ֆինանսական երաշխիքային պայմանագրերի հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են պահուստների շրջանակում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային գործիքները դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Դա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Բանկը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման՝ Բանկի պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոնացված գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, այդ թվում, բարձր իրացվելի ներդրումները, որոնց մարման ժամկետը ձեռքբերման օրից 90 օր է, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում հեշտությամբ և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Բանկի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Վարկեր և փոխատվություններ

Վարկերը և փոխատվությունները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների

տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներդրումային արժեթղթերը ներառում են,

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով. դրանք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակի գործարքների ծախսերը, իսկ հետագայում՝ դրանց ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:
- պարտքային և բաժնային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով կամ նախորդվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, իսկ իրական արժեքի փոփոխությունները անմիջապես ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր և
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող բաժնային ներդրումային արժեթղթեր:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով օգուտը և վնասը ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ ներքոհիշյալ դեպքերի, երբ ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, նույն ձևով, ինչպես ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների դեպքում.

- տոկոսային եկամուտ՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստներ և վերադարձ
- արտարժույթի փոխարկումից օգուտ և վնաս

Երբ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերը ապաճանաչվում է, նախկինում ակնկալվող պարտքային կորուստներում ճանաչված կուտակային օգուտը կամ վնասը սեփական կապիտալից վերադասակարգվում է շահույթում կամ վնասում:

Բանկը կարող է ոչ առևտրային նպատակներով պահվող բաժնային գործիքներում որոշ ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունները ներկայացնել այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Այսպիսի ընտրություն կայացվում է սկզբնական ճանաչման ժամանակ անհատական սկզբունքով և անշրջելի է:

Այսպիսի բաժնային գործիքների գծով օգուտ և վնասը երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթում կամ վնասում, իսկ արժեզրկում չի ճանաչվում: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, եթե դրանք հստակ չեն հանդիսանում ներդրումների մի մասի վերադարձ, որի դեպքում նրանք ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտը և վնասը ներդրումների օտարման դեպքում փոխանցվում են չբաշխված շահույթ:

4.9 Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերով գործարքները հիմնականում ապահովվում են արժեթղթերով կամ կանխիկ դրամով: Արժեթղթերի փոխանցումը մյուս կողմին արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, միայն եթե փոխանցվում են նաև ռիսկերը և օգուտները կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ: Վճարված կամ որպես գրավ ստացված կանխիկը գրանցվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ձեռքբերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Ձուտ առևտրային եկամուտ» հոդվածում:

4.10 Վարձակալություն

Գործառնական – Բանկը որպես վարձակալ

2019թ.-ի հունվարի 1-ից հետո կնքված պայմանագրերի համար Բանկը գնահատում է որքանով է պայմանագիրը պարունակում վարձակալություն.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակի սահմանված ակտիվ, որը որոշված/նկարագրված է պայմանագրում և;
- Բանկը իրավունք ունի տնօրինելու բոլոր տնտեսական օգուտները ակտիվի օգտագործումից օգտագործման ժամանակահատվածում և ունի իրավունք վերահսկելու/ուղղորդելու ակտիվի օգտագործումը նշված ժամանակահատվածում և;
- Բանկը գնահատում է արդյոք ունի իրավունք ուղղորդելու ինչպես և ինչ նպատակով է օգտագործվում ակտիվը օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում:

Վարձակալի կողմից վարձակալության ճանաչումը և չափումը

Պայմանագրի կնքման պահին Բանկը ճանաչում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն հաշվեկշռում: Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվը չափվում է ինքնարժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական արժեքը, Բանկի կողմից կատարված սկզբնական ուղղակի ծախսումների գումարը, ժամանակաշրջանի վերջում ակտիվի լուծարման ծախսերի գնահատվող մեծությունը և վարձավճարների գծով կանխավճարները:

Բանկը մաշեցնում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվը գծային եղանակով վարձակալության ժամկետի և ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի նվազագույնով: Բանկը գնահատում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվի արժեքը, եթե առկա է արժեքկման հայտանիշ:

Բանկը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը որպես դեռևս չվճարված վարձակալական վճարների ներկա արժեք՝ դիսկոնտավորված Բանկի լրացուցիչ փոխառություն ներգրավելու տոկոսադրույքով:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալության գծով պարտավորությունը նվազեցվում է կատարված վարձակալական վճարների չափով և աճում տոկոսի չափով:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվում կամ շահույթ/վնասում, եթե օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվի արժեքը նվազեցվել է մինչև զրո:

Բանկը ընտրել է չճանաչել օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն որոշ կարճաժամկետ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով: Դրանց գծով վարձակալական վճարները Բանկը ճանաչում է որպես ծախս գծային եղանակով վարձակալական ժամկետի ողջ ընթացքում:

Բանկը ներառում է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվները Հիմնական միջոցներում: Բանկը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորությունները միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների այլ պարտավորություններ գծի ներքո:

Գործառնական – Բանկը որպես վարձակալ – նախքան 2019թ.-ի հունվարի 1-ը կիրառվող քաղաքականությունը

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.11 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Բանկի շենքերը և հողը ներկայացված են իրական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հողը հաշվառվում է իրական արժեքով և ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
---	---------------------

Շենքեր	40	2.5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	3-5	33.3-20
Տրանսպորտային միջոցներ	8	12.5
Այլ հիմնական միջոցներ	5-8	20-96

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի Բանկ: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից: Այն դեպքում, երբ նշանակալի շեղում կա վերագնահատված ակտիվների իրական արժեքի և նրանց մնացորդային արժեքների միջև, ապա անցկացվում է հետագա վերագնահատում: Վերագնահատումը կատարվում է հիմնական միջոցների ողջ դասի համար:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է կապիտալում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով կապիտալում ճանաչված վերագնահատումից:

Հիմնական միջոցների օգտագործմանը զուգահեռ, տվյալ ակտիվի վերագնահատված հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության և ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության տարբերությունը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

Վերագնահատված արժեքով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման կամ դուրս գրման դեպքում այդ հիմնական միջոցներին վերաբերվող վերագնահատման պահուստի մնացորդն ամբողջությամբ փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.12 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից և արտոնագրերից:

Առանձին ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացքում, և գնահատվում են

արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.13 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

4.14 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությանը գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.15 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրաված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կենտրոնական բանկի, այլ միջազգային և ՀՀ ֆինանսական կազմակերպությունների, հաճախորդների հաշիվները, թողարկված արժեթղթերը և ստորադաս փոխառությունները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրաված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

Երբ Բանկը գնում է իրեն պատկանող արժեթղթերը, դրանք դուրս են գրվում հաշվեկշռից, և հաշվեկշռային արժեքի ու վճարված գումարի տարբերությունն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.16 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրող փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտապանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Վարկային պարտավորվածությունները նախապես որոշված պայմաններով և ժամկետներով վարկեր տրամադրելու պարտավորվածություններն են:

Ֆինանսական երաշխիքները կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով վարկեր տրամադրելու պարտավորվածությունները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով, իսկ սկզբնական իրական արժեքը ամորտիզացվում է երաշխիքի կամ պարտավորվածության գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Հետագայում նրանք չափվում են հետևյալ կերպ ամորտիզացված գումարից և կորուստների գծով պահուստների գումարից առավելագույնով:

Ֆինանսական երաշխիքների և վարկային պարտավորվածությունների գծով առաջացած պարտավորությունները ներառվում են պահուստներում:

4.17 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.18 Սեփական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կուտակված շահույթը:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո մինչև միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուսպ

Հիմնական միջոցների վերագնահատման աճը օգտագործվում է գրանցելու համար հիմնական միջոցների իրական արժեքի աճը և նվազումը այն չափի, որ նման նվազումը վերաբերում է նույն ակտիվի աճին, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի պահուսպ

Այս պահուստը արտացոլում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքի փոփոխությունները:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՏՀՄՍ համաձայն միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Քիզնես մոդել և մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներ

Բանկը գնահատում է այն քիզնես մոդելը, որի ընթացքում ակտիվները պահվում են և գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են (տես 4.4.2 ծանոթագրությունը):

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Բանկը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում կանխատեսվող տեղեկատվության ներառումը (տես 35.1.2 ծանոթագրություն), ինչպես նաև վերականգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տես 4.4.6 ծանոթագրությունը):

Վարձակալության գծով պարտավորություն

Բանկը որոշում է արդյոք պայմանագիրը պարունակում է վարձակալություն, գնահատում է վարձակալության ժամկետը և հաշվարկում է դիսկոնտավորման դրույքը: (տես 4.11 ծանոթագրությունը):

6 Անցման բացահայտում

ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ազդեցությունը միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրաներկայացված է ստորև.

i. Ազդեցությունը անցման ժամանակ

ՖՀՄՍ 16-ին անցման ժամանակ Բանկը ճանաչել է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն առանց որևէ ազդեցության չբաշխված շահույթի վրա:

	<u>2019թ. հունվարի 1</u>
Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ ներառված հիմնական միջոցներում	363,429
Վարձակալության գծով պարտավորություն ներառված այլ պարտավորություններում	363,429

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման համար Բանկը դիսկոնտավորել է վարձակալական վճարները օգտագործելով լրացուցիչ փոխառություն ներգրավելու տոկոսադրույքը 2019թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ: Միջին կշռված դրույքը այդ պահի դրությամբ կազմել է 6.62%:

	<u>2019թ. հունվարի 1</u>
Պայմանական պարտավորություն գործառնական վարձակալության գծով 2018թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ինչպես ներկայացված է Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում	25,903
Նախկինում բացահայտված գործառնական վարձակալության գծով պայմանական պարտավորության վերաչափում	370,894
Դիսկոնտավորման ազդեցությունը 2019թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	(39,321)
Անցման պահին փոքրարժեք և կարճաժամկետ պայմանագրերի չճանաչման ազդեցությունը	5,953
Վարձակալության պարտավորության գծով մնացորդը 2019թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	363,429

ii. Ազդեցությունը ժամանակաշրջանի ընթացքում

ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման արդյունքում այն վարձակալական պայմանագրերի մասով, որոնք նախկինում ճանաչվել էին որպես գործառնական վարձակալություն Բանկը 2019թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ ճանաչել է օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվ 363,429 հազար դրամի չափով և վարձակալության գծով պարտավորություն 363,429 հազար դրամի չափով: Բացի այդ ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը ճանաչել է մաշվածության գծով ծախս և տոկոսային ծախս: 2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ին ավարտվող իննամսյա ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը ճանաչել է մաշվածության գծով ծախս 43,186 հազար դրամի չափով և տոկոսային ծախս 16,726 հազար դրամի չափով:

7 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
	Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,247,676	5,021,946	2,574,946
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	702,473	814,988	228,500	290,280
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	403,707	299,758	154,266	113,639
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	300,240	244,177	105,209	94,182
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	19,488	19,633	6,519	6,642
Այլ	958	-	958	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	8,674,542	6,400,502	3,070,398	2,365,792
Հաճախորդների հաշիվներ	2,162,929	1,598,447	804,616	575,752
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	988,462	656,678	359,858	281,353
Ռեպո գործառնություններ	544,708	266,023	182,235	98,656
Ստորադաս փոխառություն	324,056	324,643	108,037	109,478
Թողարկված պարատոմսեր	222,582	236,979	73,425	77,735
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	16,726	-	5,519	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	4,259,463	3,082,770	1,533,690	1,142,974

8 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
	Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	370,153	232,426	159,439
Վճարային քարտերով գործառնություններ	295,018	156,071	117,930	62,105
Դրամարկղային գործառնություններ	53,531	37,240	21,442	10,887
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	52,461	35,128	18,602	10,832
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	771,163	460,865	317,413	158,724

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	229,221	117,397	91,240	44,187
Վճարային քարտերով գործառնություններ	223,510	146,572	100,491	57,757
Կանխիկ անկանխիկ արտարժույթի փոխարկումներ	145,590	148,947	72,920	50,559
Թղթակցային հաշիվների սպասարկում	13,264	25,761	2,742	8,765
Այլ ծախսեր	3,504	4,629	563	3,026
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	615,089	443,306	267,956	164,294

9 Ձուտ առևտրային եկամուտ

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ	653,633	576,138	282,014	243,597
Ձուտ եկամուտ առևտրային պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից	114,265	-	114,265	-
Ձուտ եկամուտ ածանցյալ գործիքների վերագնահատումից	24,088	5,936	2,840	(1,504)
Առևտրային ակտիվների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ եկամուտ	3,382	4,296	1,287	658
Ձուտ վնաս ածանցյալ գործիքների իրացումից	(31)	(10)	-	-
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	795,337	586,360	400,406	242,751

10 Այլ եկամուտներ

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	78,029	45,836	25,601	23,589
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկումից ստացված եկամուտ	32,702	32,633	12,237	10,033
Եկամուտներ ակտիվներին վերաբերող շնորհներից	1,384	1,383	346	50,125
Շահաբաժիններից եկամուտ	1,884	1,713	1,884	1,713
Այլ ակտիվների վաճառքից զուտ եկամուտ	2,754	-	754	-

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից զուտ եկամուտ	1,139	5,286	(14,425)	(375,213)
Այլ	18,014	12,348	3,697	(45,184)
Ընդամենը այլ եկամուտներ	135,906	99,199	30,094	(334,937)

11 Արժեզրկման ծախս

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	438	-	(986)	-
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	91,488	113,229	61,355	(21,431)
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	1,013,204	478,447	271,412	91,399
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	5,540	44,665	23,893	(24,940)
Այլ ակտիվներ	(571)	(27,225)	4,689	(29,089)
Այլ պարտավորություններ	-	4,740	-	4,740
Ընդամենը պարտքային կորուստների արժեզրկման ծախս	1,110,099	613,856	360,363	20,679

12 Անձնակազմի գծով ծախսեր

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Աշխատակիցների հատուցումներ ներառյալ դրանց վերաբերող հարկերը	1,465,761	972,211	683,367	322,651
Անձնակազմի ուսուցման ծախսեր	4,177	6,056	889	1,552
Անձնակազմի գծով այլ ծախսեր	12,965	9,101	7,646	2,292
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	1,482,903	987,368	691,902	326,495

13 Այլ ծախսեր

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Գովազդի ծախսեր	250,085	161,832	99,822	50,582
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	130,533	88,591	48,561	30,579
Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի գծով ծախսեր	116,513	96,083	38,708	26,867
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	101,132	100,944	31,335	29,261
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս	82,941	73,871	38,946	58,220
Ոչ նյութական ակտիվների սպասարկման ծախսեր	75,933	61,411	21,992	21,770
Անվտանգության գծով ծախսեր	56,745	53,595	18,855	17,865
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	55,765	53,019	15,847	25,002
Գրասենյակային ծախսեր	52,571	44,822	19,539	11,644
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	43,416	46,936	20,711	22,256
Ներկայացուցչական և կազմակերպչական ծախսեր	38,534	58,402	12,814	25,475
Ինկասացիոն ծախսեր	25,758	16,755	12,427	5,641
Վարձակալության գծով ծախսեր	20,718	64,802	6,361	21,548
Գործուղման ծախսեր	13,480	15,359	2,195	1,774
Ֆինանսական հաշտարարի գծով ծախսեր	10,024	7,958	3,341	2,682
Այլ ակտիվների օտարումից զուտ վնաս	-	31,790	-	31,790
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումից զուտ վնաս	-	3,125	(343)	-
Այլ	74,334	63,523	22,994	44,406
Ընդամենը այլ ծախսեր	1,148,482	1,042,818	414,105	427,362

14 Շահութահարկի գծով ծախս

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված եռամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ				
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	420,194	334,291	223,183	142,380
Հետաձգված հարկ	(21,685)	(128,076)	(25,576)	8,517
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	398,509	206,215	197,607	150,897

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2018թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամյա ժամանակաշրջան		2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամյա ժամանակաշրջան	
	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)		Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	
Շահույթ մինչև հարկումը		2,000,662		1,182,646
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով		400,132	20	236,529
Չհարկվող եկամուտներ		(13,394)	(1)	(45,088)
Արտարժույթի բացասական փոխարժեքային տարբերություն		11,771	1	14,774
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս		398,509	20	206,215

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019					
	2018	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Չուտ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Չուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	88	-	88	-	-
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,728	4,667	-	6,395	6,395	-
Ներդրումներ արժեթղթերում	(201,402)	0	115,045	(86,357)	-	(86,357)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	233,837	33,799	-	267,636	267,636	-
Հիմնական միջոցներ	(362,447)	(4,233)	-	(366,680)	-	(366,680)
Այլ ակտիվներ	(13,543)	(9,502)	-	(23,045)	-	(23,045)
Այլ պարտավորություններ	8,644	(3,134)	-	5,510	5,510	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/պարտավորություն	(333,183)	21,685	115,045	(196,453)	279,541	(476,082)

Հազար ՀՀ դրամ	2017	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)					
		ՖՀՄՍ 9-ի ներդրման ազդեցությունը	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Ձուտ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Ձուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(6,921)	11,820	(3,171)	-	1,728	1,728	-
Ներդրումներ արժեթղթերում	(205,739)	-	-	4,337	(201,402)	-	(201,402)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(90,189)	301,523	22,503	-	233,837	233,837	-
Հիմնական միջոցներ	(380,079)	-	17,632	-	(362,447)	-	(362,447)
Այլ ակտիվներ	(15,029)	(2,058)	3,544	-	(13,543)	-	(13,543)
Այլ պարտավորություններ	8,558	-	86	-	8,644	8,644	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/պարտավորություն	(689,399)	311,285	40,594	4,337	(333,183)	244,209	(577,392)

15 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Կանխիկ դրամական միջոցներ	9,201,189	9,227,728
Թղթակցային հաշիվներ բանկերում	6,869,036	603,559
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	4,164,518	13,257,204
	20,234,743	23,088,491
Արժեզրկումից պահուստներ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով	(438)	-
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	20,234,305	23,088,491

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հաշվարկվել են Բանկի կողմից ներգրավված դրամային որոշ միջոցների 2%-ի (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2%) և արտարժույթով որոշ միջոցների 18%-ի (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 18%) չափով: Այդ միջոցները 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ կազմում են 10,899,804 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,421,720 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորմանն իջոցների դիմաց Բանկը տուկոսներ չի ստանում:

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկն ունի պայմանագրային կողմ հանդիսացող մեկ բանկ, բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նման բանկ չկար), որի մնացորդները գերազանցում է Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2019 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 5,964,914 հազար դրամ:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	438	-
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	438	-

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ամբողջությամբ ընդգրկված են փուլ 1-ում և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2019 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

16 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	10,505,724	7,058,330
Այլ ֆինանսական կազմակերպություններին տրամադրված վարկեր	4,900,363	4,088,008
Դեպոնացված միջոցներ այլ բանկերում և ֆինանսական կազմակերպություններում	374,197	133,425
Ստացվելիք այլ միջոցներ ֆինանսական կազմակերպություններից	130,765	201,928
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	101,500	721,500
Կանոնավոր գնման պայմանագրեր – սփոթ գործարքներ արտարժույթով	1,198	-
Բանկերին տրամադրված վարկեր	-	754,740
	16,013,747	12,957,931
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	(158,966)	(67,478)
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15,854,781	12,890,453

Դեպոնացված գումարը ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

2019 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ դեպոնացված գումարը այլ ֆինանսական կազմակերպություններում իրենից ներկայացնում է Master Card վճարային համակարգում անդամակցության դիմաց ստեղծված ավանդ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նույնպես):

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկն ունի մեկ ֆինանսական կազմակերպության տրված միջոցներ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նման կազմակերպություն չկար), որի մնացորդները գերազանցում է Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում է 4,019,364 հազար դրամ:

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ՀՀ դրամով հակադարձ ռեպո համաձայնագրերի կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 6.1 % (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6.6%), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ

փոխարկելի արտարժույթներով համաձայնագրերի գծով 3.0% (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտարժույթով պայմանագրեր առկա չեն):

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններին տրված ՀՀ դրամով վարկերի գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 8.1% (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8.0%), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով վարկերի գծով 8.3% (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8.3%):

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Հունվարի 1-ի դրությամբ	67,478	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	42,118	39,208
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	49,370	74,021
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	158,966	113,229

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջները ամբողջությամբ ընդգրկված են փուլ 1-ում և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ, 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ:

Հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գնված արժեթղթերի իրական արժեքը և տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը
ՀՀ պետական պարտատուներ	11,229,307	10,505,724	7,450,774	7,058,330
Ընդամենը գրավադրված ակտիվներ և հակադարձ ռեպո պայմանագրերով տրամադրված վարկեր	11,229,307	10,505,724	7,450,774	7,058,330

2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ուներ 2,080,577 հազար դրամ արժեքով ռեպո համաձայնագրերով ձեռք բերված արժեթղթեր, որոնք վերավաճառվել են երրորդ կողմին և դրանց գծով պարտավորությունը հաշվառվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության «Անտրային ֆինանսական պարտավորություններ» տողում:

17 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Արժույթի և տոկոսադրույքի սվոպերը դրամական միջոցների մեկը մյուսով փոխարինման ապահովումներ են: Սվոպերը հանգեցնում են արտարժույթների տնտեսական փոխանակման: Բանկի պարտքային ռիսկը ներկայացնում է սվոպային պայմանագրերի փոխարինման պոտենցիալ ծախս, այն դեպքում, եթե պայմանագրային կողմերը չմարեն իրենց պարտավորությունները:

Առկա ածանցյալ ֆինանսական գործիքների համախառն պայմանագրային կամ պայմանական գումարները, համաձայն որոնց գործիքները նպաստավոր են կամ ոչ, կարող են ժամանակ առ ժամանակ նշանակալիորեն տատանվել՝ հանգեցնելով ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համախառն իրական արժեքների տատանման:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

	30 սեպտեմբերի 2019		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք
Հազար ՀՀ դրամ			
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>			
Արտաժութային ֆորվարդ պայմանագրեր	1,152,000	9,672	-
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	1,152,000	9,672	-

	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք
Հազար ՀՀ դրամ			
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>			
Արտաժութային սվոփ պայմանագրեր	357,807	168	-
Արտաժութային ֆորվարդ պայմանագրեր	1,176,593	-	13,600
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	1,534,400	168	13,600

18 Ներդրումային արժեթղթեր

	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
	Հազար ՀՀ դրամ	
<i>Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթեր</i>		
Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ՀՀ պետական պարտատոմսեր	478,959	496,231
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	478,959	496,231
<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ՀՀ պետական պարտատոմսեր</i>		
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ՀՀ պետական պարտատոմսեր	1,779,277	287,411
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ոչ պետական պարտատոմսեր	1,632,104	1,424,265
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	42,825	42,825
Ընդամենը իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	3,454,206	1,754,501
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող	6,384,394	7,608,062

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող, ինչպես նաև հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային պարտքային արժեթղթերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ	46,442	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(27,657)	43,094
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	33,197	1,571
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	51,982	44,665

Ներդրումային արժեթղթերը ամբողջությամբ ընդգրկված են փուլ 1-ում 2019 թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ, 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ:

Վերոնշյալ կորուստների գծով պահուստները չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, քանզի իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող և հետգնման պայմանագրերով գրավադրված պարտքային գործիքների հաշվեկշռային արժեքը հենց իրենց իրական արժեքն է:

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Բանկը ժամանակաշրջանի ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերն ըստ արդյունավետ տոկոսադրույքների և մարմանը մնացած ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	%	Maturity	%	Maturity
Պետական պարտատոմսեր	7.4-15.6	2020-2036	7.2-16.4	2019-2036
Ոչ պետական պարտատոմսեր	7.7-13.1	2019-2022	10.2-13.2	2019-2022

Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	%	Maturity	%	Maturity
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	5.4	2020	5.4	2020

19 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվածություններ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019			31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
<i>Հիփոթեքային և սպառողական վարկեր</i>						
Հիփոթեքային վարկեր	14,287,201	(22,915)	14,264,286	8,958,472	(16,353)	8,942,119
Սպառողական վարկեր	23,913,252	(1,548,599)	22,364,653	16,519,614	(995,724)	15,523,890
Օվերդրաֆտ	3,028,464	(282,549)	2,745,915	1,552,954	(65,855)	1,487,099
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	1,222,975	-	1,222,975	91,763	(104)	91,659
<i>Առևտրային վարկեր</i>						
Շինարարություն	5,272,860	(92,315)	5,180,545	5,413,220	(86,918)	5,326,302
Արդյունաբերություն	9,546,273	(86,873)	9,459,400	12,817,884	(320,614)	12,497,270
Առևտուր	14,478,513	(157,005)	14,321,508	14,079,991	(228,047)	13,851,944
Այլ	18,092,130	(257,182)	17,834,948	18,322,228	(618,038)	17,704,190
Ընդամենը	89,841,668	(2,447,438)	87,394,230	77,756,126	(2,331,653)	75,424,473

Վերոնշյալ աղյուսակում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստները ներառում են նաև որոշ վարկային պարտավորվածությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները (վճարային քարտեր և օվերդրաֆտներ), քանզի Բանկը չի կարող առանձնացնել վարկային պարտավորվածության բաղադրիչը ֆինանսական գործիքների բաղադրիչից:

2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառվածությունների միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է ՀՀ դրամով վարկերի համար 17.5% (2018թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 13.8%) և ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթով վարկերի համար 8.5 % (2018թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8.82 %):

2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հաճախորդներին հաճախորդների հետ հակադարձ ռեպո համաձայնագրերի գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է ՀՀ դրամով վարկերի համար 7.1% (2018թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7.5%): Բոլոր համաձայնագրերը ՀՀ դրամով են:

2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկն ունի չորս վարկառու, որոնց, այդ թվում նրանց փոխկապակցված անձանց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում է Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը: 2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այս վարկերի ընդհանուր գումարը կազմում է 16,983,493 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 20,649,984 հազար դրամ՝ տրամադրված թվով հինգ վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց):

Բանկն ընդունել է արժեթղթեր՝ որպես գրավ առևտրային վարկերի համար, որոնք թույլատրվում են վաճառել կամ վերագրավադնել: 2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գնված արժեթղթերի իրական արժեքը և տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը
ՀՀ պետական պարտատուներ	1,337,073	1,222,975	94,417	91,763
Ընդամենը գնված արժեթղթեր և հետգնման պայմանագրերով տրամադրված վարկեր	1,337,073	1,222,975	94,417	91,763

Հիփոթեքային, սպառողական և առևտրային վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

**2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա
ժամանակաշրջան**

Հազար ՀՀ դրամ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)		Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)		Ընդամենը	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ					
<i>Հիփոթեքային և սպառողական վարկեր</i>						
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	435,964	176,130	465,942	1,078,036		116,620
Տարեսկզբի մնացորդում ճանաչված ֆինանսական ակտիվների փոփոխություններ՝						
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	3,144	(3,144)	-	-		-
- փոխանցում գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(6,919)	11,331	(4,412)	-		-
- փոխանցում գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	(31,475)	(155,150)	186,625	-		-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(289,255)	74,863	790,600	576,208		118,885
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	459,937	271,438	425,098	1,156,473		487,278
Վերականգնում	-	-	109,857	109,857		83,833
Դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,066,511)	(1,066,511)		(76,703)
Մնացորդ սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	571,396	375,468	907,199	1,854,063		729,913

Վարկային պորտֆելի ակնկալվող պարտքային կորուստների աճը պայմանավորված է եղել պորտֆելի համախառն չափի աճով և պարտքային ռիսկի աճի և տնտեսական պայմանների վատթարացման հետևանքով փոփոխվող միջև շարժով: Տնտեսական գործոնների հետագա վերլուծությունը ներկայացված է 35.1.2 ծանոթագրությունում:

**2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա
ժամանակաշրջան**

Հազար ՀՀ դրամ	Գործողության ամբողջ ժամանակահատ- վածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)		Գործողության ամբողջ ժամանակահատ- վածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)		Ընդամենը	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակա- շրջան
	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ					
<i>Առևտրային վարկեր</i>						
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	439,456	285,590	528,571	1,253,617		2,349,216
Տարեսկզբի մնացորդում ճանաչված ֆինանսական ակտիվների փոփոխություններ՝						
- փոխանցում 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	178,396	(178,396)	-	-		-
- փոխանցում գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	(374)	374	-	-		-
- փոխանցում գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	-	(5,324)	5,324	-		-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(394,892)	(68,171)	(322,776)	(785,839)		(397,607)
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	55,471	-	10,891	66,362		269,891
Վերականգնում	-	-	154,010	154,010		41,631
Դուրսգրում տարվա ընթացքում	-	-	(94,775)	(94,775)		(624,202)
Մնացորդ սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	278,057	34,073	281,245	593,375		1,638,929

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ 5,477,857 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3,917,976 հազար դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների դիմաց:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում:

20 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Հող և շենքեր	Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվներ	Վարձակալ. հիմն. միջ. գծով կապ. ներդր.	Համակարգ- չային տեխնիկա և սարքա- վորումներ	Փոխա- դրա- միջոց- ներ	Գրասեն- յակային սարքա- վորում	Հիմն. միջ. գծով կապ. ներ- դրում- ներ	Ոչ նյութա- կան ակտիվ- ներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>									
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (աուդիտ անցած)	4,913,013	-	101,504	970,840	139,849	550,845	-	210,132	6,886,183
Ավելացում	-	-	22,544	151,175	18,334	62,047	-	44,910	299,010
Օտարում	-	-	(14,604)	-	-	(120)	-	(3,005)	(17,729)
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	4,913,013	-	109,444	1,122,015	158,183	612,772	-	252,037	7,167,464
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,913,013	-	93,260	1,179,640	158,612	587,206	-	257,089	7,188,820
ՖՀՄՍ 16-ին անցման ճշգրտում	-	363,429	-	-	-	-	-	-	363,429
Ավելացում	-	-	-	294,379	42,194	65,597	67,276	106,835	576,281
Օտարում	-	-	-	-	(53,469)	-	-	-	(53,469)
ՕԻՀ ակտիվի ճշգրտում	-	(6,376)	-	-	-	-	-	-	(6,376)
2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	4,913,013	357,053	93,260	1,474,019	147,337	652,803	67,276	363,924	8,068,685
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>									
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (աուդիտ անցած)	265,231	-	58,319	478,260	69,247	343,801	-	115,369	1,330,227
Տարվա ծախս	56,955	-	7,448	126,373	13,010	34,560	-	16,483	254,829
Օտարում	-	-	(14,604)	-	-	-	-	-	(14,604)
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	322,186	-	51,163	604,633	82,257	378,361	-	131,852	1,570,452
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (աուդիտ անցած)	433,422	-	29,852	638,044	85,476	348,268	-	127,271	1,662,333
Տարվա ծախս	87,855	43,186	7,011	178,158	9,864	36,091	-	24,372	386,537
Օտարում	-	-	-	-	(48,059)	-	-	-	(48,059)
2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	521,277	43,186	36,863	816,202	47,281	384,359	-	151,643	2,000,811
<i>Հաշվեկշիռային արժեք</i>									
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	4,590,827	-	58,281	517,382	75,926	234,411	-	120,185	5,597,012
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,479,591	363,429	63,408	541,596	73,136	238,938	-	129,818	5,889,916
2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	4,391,736	313,867	56,397	657,817	100,056	268,444	67,276	212,281	6,067,874

Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվներ

Օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվները իրենցից ներկայացնում են գրասենյակային տարածքներ, որոնք վարձակալվել են Բանկի կողմից մասնաճյուղերում գործունեություն իրականացնելու համար:

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների սահմանափակումներ

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցներում և ոչ նյութական ակտիվներում ներդրումներ կատարելու նպատակով 102,800 հազար դրամի չափով (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 8,880 հազար դրամ):

Ակտիվների վերագնահատում

Բանկի սեփականությունը հանդիսացող հողատարածքների և շենքերի վերագնահումը կատարվել է 2014թ-ի դեկտեմբերի 19-ի դրությամբ անկախ գնահատող կազմակերպության կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները, որի արդյունքում առաջացել է վերագնահատում 2,022,783 հազար դրամ գումարով: Ղեկավարությունը հիմք է ընդունել անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Բանկի ղեկավարության գնահատմամբ 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շենքերի վերագնահատված արժեքն էականորեն չի տարբերվում դրանց իրական արժեքից:

Եթե վերագնահատված շենքերը ներկայացվեին սկզբնական արժեքի մոդելի կիրառմամբ, ապա հաշվեկշռային արժեքները կունենան հետևյալ տեսքը՝

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Սկզբնական արժեք	3,456,542	3,456,542
Կուտակված մաշվածություն	(898,213)	(833,539)
Հաշվեկշռային արժեք	2,558,329	2,623,003

21 Բռնագանձված ակտիվներ

Տարվա ընթացքում Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների նկատմամբ սեփականության իրավունք ստանալու արդյունքում ձեռք բերված ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Անշարժ գույք	2,689,598	2,881,904
Փոխադրամիջոցներ	-	2,391
Այլ ակտիվներ	24,900	24,900
Ընդամենը բռնագանձված ակտիվներ	2,714,498	2,909,195

2019թ.-ի սեպտեմբերին ավարտվող ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկի կողմից ոչ մի ակտիվ չի բռնագանձվել հաճախորդներին տրված վարկերի գրավների մասով:

Բռնագանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

Բանկի քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Բանկը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի հանած վաճառքի ծախսումներից նվազագույնով:

22 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Դերիտորական պարտքեր և այլ ստացվելիք գումարներ	354,090	263,835
Դրամական փոխանցումների համակարգերի գծով ստացվելիք գումարներ	70,467	114,075
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	424,557	377,910
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ակտիվների գծով	(10,260)	(12,703)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	414,297	365,207
Կանխավճարներ	95,944	132,597
Պահեստ	49,537	55,354
Կանխավճարներ հարկերի գծով	15,000	-
Այլ	47,392	46,498
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	207,873	234,449
Ընդամենը այլ ակտիվներ	622,170	599,656

Այլ ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Հունվարի 1-ի դրությամբ	12,703	22,839
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(12,703)	(27,225)
Տրամադրված կամ ձեռքբերված նոր ֆինանսական ակտիվներ	12,132	1,752
Զուտ դուրսգրումներ	(1,872)	4,386
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	10,260	1,752

Այլ ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ ընդգրկված են փուլ 1-ում և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ, 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ:

23 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	11,605,838	10,187,058
Վարկեր բանկերից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	6,919,498	5,862,367
Ռեպո համաձայնագրեր բանկերի հետ	4,114,451	1,226,003
Ռեպո համաձայնագրեր ԿԲ-ի հետ	2,006,379	6,089,068
Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	317,079	152,630
Կանոնավոր գնման պայմանագրեր – սփոթ գործարքներ արտարժույթով	82	-
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	24,963,327	23,517,126

Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

2019թ-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 7.0 % (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7.4 %), 2019թ-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ չկան արժույթով ներգրավված միջոցներ (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.8%):

2019թ-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ առկա են չորս ֆինանսական կազմակերպություն, որոնցից ներգրավված ավանդների, ռեպո համաձայնագրերի և վարկերի մնացորդը գերազանցում է Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ երկու): 2019թ-ի սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ այս պարտավորությունների ընդհանուր գումարը կազմում է 20,638,783 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10,972,132 հազար դրամ):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նույնպես):

24 Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված արժեթղթեր (ծանոթագրություն 16)	-	2,080,577
Ընդամենը առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	-	2,080,577

25 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
<i>Իրավաբանական անձինք</i>		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	12,974,914	9,370,775
Ժամկետային ավանդներ	8,631,055	5,052,238
	21,605,969	14,423,013
<i>Ֆիզիկական անձինք</i>		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	8,163,657	10,300,367
Ժամկետային ավանդներ	47,156,869	39,210,162
	55,320,526	49,510,529
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	76,926,495	63,933,542

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ իրավաբանական/ֆիզիկական անձանց ժամկետային ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված վարկերի և այլ պայմանական պարտավորությունների գծով համապատասխանաբար 8,066,911 հազար դրամ գումարով (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6,579,069 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկն ունի չորս կապակցված հաճախորդների խումբ, որոնց միջոցների մնացորդները գերազանցում են Բանկի սեփական կապիտալի 10%-ը (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ մեկ): 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ մնացորդները կազմում են 22,787,657 հազար դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,193,928 հազար դրամ):

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ հաճախորդների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 10% (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10 %), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով պարտավորությունների համար 5.0% (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5.23%), Ռուբլով պարտավորությունների համար՝ 6.5% (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 6.4):

26 Ստորադաս փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Ֆիզիկական անձանց կողմից ստացված ստորադաս փոխառություն	5,217,638	5,558,132
Թողարկված պարտատոմսեր	4,829,835	4,908,790
Ընդամենը ստորադաս փոխառություն	10,047,473	10,466,922

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ վարկային համաձայնագիր, որը Բանկի անվճարունակության դեպքում դասվում է երկրորդական Բանկի մնացած պարտավորությունների նկատմամբ՝ ներառյալ ավանդները և այլ պարտքային գործիքները:

2016թ. ընթացքում Բանկը կապակցված անձից ստացել է 10,000 հազար ԱՄՆ դոլարի չափով ստորադաս փոխառություն, որի մարման ժամկետը սահմանված է 2026 թվականը: Տոկոսադրույքը կազմում է 9% (Տես ծանոթագրություն 30):

2015թ. ընթացքում թողարկվել են 1000 Եվրո անվանական արժեքով 10,000 հատ տոկոսային ստորադաս պարտատոմսեր, տարեկան 5.5% տոկոսադրույքով և մինչև 2020թ. մարմանժամկետով:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2018թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ ոչինչ):

27 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	321,039	-
Պարտավորություններ շահաբաժինների գծով	-	426,000
Վճարվելիք գումարներ	303,012	165,740
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	93,656	93,517
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	717,707	685,257
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	75,692	215,266
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	46,322	47,706
Այլ	15,663	7,546
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	137,677	270,518
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	855,384	955,775

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	47,706	49,780
Եկամտի ճանաչում	(1,384)	(1,383)
Մնացորդը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	46,322	48,397

28 Սեփական կապիտալ

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 17,950,000 հազ. դրամ: Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 144,000 հատ հասարակ բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 100,000 դրամ անվանական արժեքով և 35,500 հատ արտոնյալ անժամկետ բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 100,000 դրամ անվանական արժեքով:

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում %	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում %
«Պրոմեթեյ Սիթի»ՍՊԸ	17,196,100	95.80	17,196,100	95.80
Այլ բաժնետերեր	753,900	4.20	753,900	4.20
	17,950,000	100	17,950,000	100

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը ունեն մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում և իրավունք ստանալու շահաբաժին:

2019թ. Բանկի բաժնետերերը բաժնետիրական կապիտալը չեն ավելացրել (2018թ.՝ նույնպես):

Արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով ֆինանսական հաշվետվություններում կուտակված շահաբաժիններ 2019թ-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջանի ընթացքում չեն հաշվեգրվել: (2018թ.-ին 426,000 հազար դրամ):

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 5%-ի չափով:

29 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Բանկին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Վարկային պարտավորվածություններ և ֆինանսական երաշխիքներ

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային դիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն պարտքային դիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ:

Սեպտեմբերի 30-ի և Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Վարկային գծերի չօգտագործված մաս	4,949,302	3,376,304
Տրամադրված երաշխիքներ	2,219,074	1,872,576
Ակրեդիտիվ	153,994	-
Ընդամենը պարտքային դիսկ պարունակող պարտավորություններ	7,322,370	5,248,880

Վարկային պարտավորվածությունների՝ վճարային քարտերի և օվերդրաֆտների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը ներառված է վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստում, քանի որ Բանկը չի կարող վարկային պարտավորվածության բաղադրիչը տարանջատել ֆինանսական գործիքի բաղադրիչից և ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչել առանձին-առանձին:

Երաշխիքների գծով պարտքային կորուստները մոտ են գրոյական արժեքի, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

30 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումն է կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկի վերջնական վերահսկող է համարվում Վազգեն Գևորգյանը, ով կապակցված է Բանկի մյուս բաժնետերերի հետ:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Բաժնետերեր և անձնակազմը կապակցված կողմեր	Ղեկավար և անձնակազմը կապակցված կողմեր	Բաժնետերեր և անձնակազմը կապակցված կողմեր	Ղեկավար և անձնակազմը կապակցված կողմեր
<i>Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն</i>				
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	5,230,065	298,121	4,708,061	416,101
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	7,425,471	441,900	6,498,711	1,242,044
Ստորադաս փոխառություն	4,829,835	-	4,908,789	-

	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր	Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր

Հազար ՀՀ դրամ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվեկրկություն

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան		2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	
Հազար ՀՀ դրամ				
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	326,028	41,429	169,301	30,598
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	(277,009)	(8,393)	(166,235)	(5,303)
Տոկոսային ծախսեր ստորադաս փոխառությունների գծով	(546,638)	-	(561,622)	-
Ձուտ օգուտ ածանցյալ գործիքներից	24,088	-	5,936	-

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան	2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա ժամանակաշրջան
Հազար ՀՀ դրամ		
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	552,950	199,760
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	552,950	199,760

31 Իրական արժեքի չափումը

Բանկի Խորհուրդը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ չգնանշվող առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը, չգնանշվող ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, շենքերը, այնպես էլ ոչ-պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ վաճառքի համար պահվող ակտիվները:

Անկախ գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների, ինչպես օրինակ անշարժ գույքի կրոնագանձված ակտիվների գնահատման մեջ: Անկախ գնահատողների ընդգրկումը յուրաքանչյուր տարի որոշվում է Բանկի Խորհրդի կողմից:

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1՝ նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).

Մակարդակ 2՝ Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3՝ ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

32.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր ֆինանսական գործիքների գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

33.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը՝ իրական արժեքի հիերարխիայի համապատասխան մակարդակների կտրվածքով: Գումարները հիմնված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Պետական և ոչ պետական պարտատոմսեր	-	3,411,381	-	3,411,381
Բաժնային գործիքներ	-	42,825	-	42,825
Հետգնաման պայմանագրերով գրավադրված պետական պարտատոմսեր	-	6,384,394	-	6,384,394
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	9,672	-	9,672
Ընդամենը	-	9,848,272	-	9,848,272

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ Բանկը չունի իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Պետական և ոչ պետական պարտատոմսեր	990,003	721,673	-	1,711,676
Բաժնային գործիքներ	-	42,825	-	42,825
Հետգնաման պայմանագրերով գրավադրված պետական պարտատոմսեր	-	7,608,062	-	7,608,062
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	168	-	168
Ընդամենը	990,003	8,372,728	-	9,362,731
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	-	2,080,577	-	2,080,577
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	13,600	-	13,600
Ընդամենը	-	2,094,177	-	2,094,177
Զուտ իրական արժեք	990,003	6,278,551	-	7,268,554

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում 1-ին և 2-րդ մակարդակների միջև փոխանցումներ չեն կատարվել:

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

Գնանշվող ներդրումներ

Բոլոր ցուցակված արժեթղթերը և պարտատոմսերը թողարկվել են Հայաստանում հրապարակայնորեն գնանշվող ընկերությունների կողմից:

Հգնանշվող պարտքային արժեթղթեր

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող չգնանշվող պարտքային արժեթղթերի իրական արժեքը չափվում է գնահատման մեթոդների միջոցով՝ կիրառելով տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքները ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը գեղջելու նպատակով:

Հգնանշվող բաժնային գործիքներ

Բանկը չգնանշվող բաժնային գործիքների իրական արժեքը որոշելու համար օգտագործում է շուկայական և եկամտային մոտեցումների համադրությունը: Շուկայական և եկամտային մոտեցումները ոչ հրապարակային բաժնային գործիքների գնահատմանը բնորոշ մեթոդներ են: Շուկայական մոտեցման համաձայն՝ Բանկն օգտագործում է գները և նույնական կամ համադրելի արժեթղթերով շուկայական գործարքներից հավաքված այլ համապատասխան տեղեկատվություն: Եկամտային մոտեցման ներքո ապագա գումարները վերափոխվում են մեկ ներկա գումարի (օրինակ՝ գեղջված դրամական հոսքերի մոդել): Շուկայական մոտեցումը համարվում է նախընտրելի, քանի որ հիմնական օգտագործվող տեղեկատվությունը, արպես կանոն, դիտարկելի է: 2017թ. չգնանշվող բաժնային գործիքները չափվել են սկզբնական արժեքով և, հետևաբար, դուրս են մնացել այս բացահայտումից:

Ածանցյալներ

Երբ ածանցյալները շրջանառվում են կա՛մ բորսայում, կա՛մ բորսայից դուրս, Բանկը օգտագործում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ փակման գինը:

Ընդհանրապես, Բանկի կողմից իրականացվող ածանցյալները չեն շրջանառվում գործող շուկաներում: Այս պայմանագրերի իրական արժեքները գնահատվում են՝ օգտագործելով այն գնահատման մեխանիզմը, որը առավելագույնս մեծացնում է դիտարկելի շուկայի գործիքների օգտագործումը, օր.՝ շուկայի արժույթի փոխանակման դրույքը (մակարդակ 2): Բանկի կողմից ներդրվող ածանցյալների մեծամասնությունը ներառված է 2-րդ մակարդակում և բաղկացած է արտարժույթային ֆորվարդային պայմանագրերից:

32 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք հաշվանցված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ, կամ ենթակա են կատարման համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի, որը ներառում է նմանատիպ ֆինանսական գործիքները, անկախ այն բանից, դրանք հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ թե ոչ:

Հազար ՀՀ դրամ

30 սեպտեմբերի 2019

	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների/ Պարտավորությունների ամխառն գումար՝ հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար՝ ներկայացված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվանցում չի իրականացվել			
			Ֆինանսական գործիքներ	Ստացված դրամական ապահովում	Զուտ	
Ֆինանսական ակտիվներ						
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր (Ծանոթ.16, 19)	11,728,699	-	11,728,699	11,728,699	-	-
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ (Ծանոթ. 18,23)	6,120,830	-	6,120,830	6,120,830	-	-

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)

	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների/ Պարտավորությունների ամխառն գումար՝ հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների զուտ գումար՝ ներկայացված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվանցում չի իրականացվել			
			Ֆինանսական գործիքներ	Ստացված դրամական ապահովում	Զուտ	
Ֆինանսական ակտիվներ						
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր (Ծանոթ.16, 19)	7,150,093	-	7,150,093	7,150,093	-	-
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ (Ծանոթ. 18,23)	7,315,071	-	7,315,071	7,608,062	-	(292,99 1)

33 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Բանկի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 35.3 -ում:

30 սեպտեմբերի 2019

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019						Ընդամենը
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	20,234,305	-	20,234,305	-	-	-	20,234,305
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	11,144,595	4,369,645	15,514,240	340,541	-	340,541	15,854,781
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	2,424	2,424	7,248	-	7,248	9,672
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	4,109,505	21,978,267	26,087,772	43,701,517	17,604,941	61,306,458	87,394,230
Ներդրումային արժեթղթեր							
- Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր ներառյալ գրավադրված թղթերը	423,834	696,358	1,120,192	6,040,759	2,677,649	8,718,408	9,838,600
- Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	478,959	478,959	-	-	-	478,959
Այլ ակտիվներ	414,297	-	414,297	-	-	-	414,297
	36,326,536	27,525,653	63,852,189	50,090,065	20,282,590	70,372,655	134,224,844
<i>Պարտավորություններ</i>							
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,865,819	11,872,152	17,737,971	3,854,344	3,371,012	7,225,356	24,963,327
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	24,812,431	26,279,922	51,092,353	25,830,349	3,793	25,834,142	76,926,495
Ստորադաս փոխառություն	-	3,208,533	3,208,533	2,079,240	4,759,700	6,838,940	10,047,473
Այլ պարտավորություններ	392,680	55,361	448,041	184,420	85,246	269,666	717,707
	31,070,930	41,415,968	72,486,898	31,948,353	8,219,751	40,168,104	112,655,002
Զուտ Դիրք	5,255,606	(13,890,315)	(8,634,709)	18,141,712	12,062,839	30,204,551	21,569,842
Կուտակված ճեղքվածք	5,255,606	(8,634,709)		9,507,003	21,569,842		

31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)

Հազար ՀՀ դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	23,088,491	-	23,088,491	-	-	-	23,088,491
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8,093,830	4,257,371	12,351,201	539,252	-	539,252	12,890,453
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	168	-	168	-	-	-	168
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	1,853,446	18,893,273	20,746,719	40,183,526	14,494,228	54,677,754	75,424,473
Ներդրումային արժեթղթեր							
- Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	58,912	1,110,589	1,169,501	585,000	-	585,000	1,754,501
- Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	5,024	7,457	12,481	483,750	-	483,750	496,231
- Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	565,720	342,342	908,062	4,900,000	1,800,000	6,700,000	7,608,062
Այլ ակտիվներ	363,311	1,896	365,207	-	-	-	365,207
	34,028,902	24,612,928	58,641,830	46,691,528	16,294,228	62,985,756	121,627,586
<i>Պարտավորություններ</i>							
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8,888,241	6,924,948	15,813,189	5,606,381	2,097,556	7,703,937	23,517,126
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	2,080,577	-	2,080,577	-	-	-	2,080,577
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,007,767	23,862,223	44,869,990	19,063,126	426	19,063,552	63,933,542
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	4,600	4,600	9,000	-	9,000	13,600
Ստորադաս փոխառություն	21,610	71,312	92,922	5,536,500	4,837,500	10,374,000	10,466,922
Այլ պարտավորություններ	679,257	6,000	685,257	-	-	-	685,257
	32,677,452	30,869,083	63,546,535	30,215,007	6,935,482	37,150,489	100,697,024
Զուտ Դիրք	1,351,450	(6,256,155)	(4,904,705)	16,476,521	9,358,746	25,835,267	20,930,562
Կուտակված ճեղքվածք	1,351,450	(4,904,705)		11,571,816	20,930,562		

34 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն, և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկերի կառավարումը Բանկն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը էական նշանակություն ունի Բանկի շահութաբերության կայունության ապահովման գործում, և Բանկի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների հետ կապված ռիսկերի առաջացման համար: Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության ռիսկերի և շուկայական ռիսկի, որն, իր հերթին, բաժանվում է առևտրային և ոչ առևտրային գործառնությունների հետ կապված շուկայական ռիսկի: Բանկը նաև ենթարկվում է գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ կառավարման գործընթացը չի ներառում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի փոփոխությունները, տեխնոլոգիաների կամ արդյունաբերության փոփոխությունները: Դրանք կառավարվում են Բանկի կողմից ռազմավարական պլանավորման գործընթացում:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկմանն ուղղված ամբողջ պատասխանատվությունը կրում է Բանկի Խորհուրդը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Բանկի Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության, ռազմավարության հաստատման և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Վարչություն

Վարչությունը պատասխանատու է գործընթացների ներդրման, իրականացման և վերահսկման համար, որոնք կապված են ռիսկերի կառավարման հետ:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման սկզբունքների վերահսկման, քաղաքականության և Բանկի ռիսկի սահմանաչափերի համար: Տվյալ բաժինը նաև ապահովում է ռիսկերի գնահատման և հաշվետվության համակարգում ամբողջական տեղեկատվության հավաքը:

Ներքին աուդիտ

Բանկի կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Բանկի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի բաժինը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Բանկի Խորհրդին և Վարչությանը:

Ռիսկի գնահատման և ռիսկերի ներկայացման համակարգեր

Բանկի ռիսկերը գնահատվում են այն մեթոդով, որն արտացոլում է ինչպես սպասվող կորուստը, որը հնարավոր է սովորական գործունեության ընթացքում, այնպես էլ անսպասելի կորուստները, որոնք իրենցից ներկայացնում են փաստացի ամենաշատ կորուստների արժեքը ըստ վիճակագրական մոդելների հիմքի: Մոդելում կիրառվում են նախորդ փորձից ստացված և շտկված հնարավորությունների նշանակությունները, հաշվի առնելով տնտեսական պայմանները: Բանկը նաև մոդելավորում է “վատագույն դեպքերը”, որոնք տեղ կունենան քիչ հավանական թվացող դեպքերի առաջացման ժամանակ:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը հիմնականում հիմնված է Բանկի կողմից սահմանված ռիսկերի սահմանաչափերի վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Բանկի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Բանկը, ինչպես նաև Բանկի համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Բանկը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա: Բացի դրանից, Բանկը վերահսկում և գնահատում է իր

ընդհանուր կարողությունը կրել ռիսկեր՝ կապված բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործառնությունների համապարփակ դիրքերի հետ:

Գործունեության բոլոր տեսակների գծով տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերի վերլուծության, վերահսկողության և գնահատման նպատակով: Տվյալ տեղեկատվությունը բացատրություններով ներկայացվում է Բանկի Խորհրդին և Վարչությանը: Հաշվետվությունը պարունակում է տեղեկություններ պարտքային ռիսկի համապարփակ չափի, ռիսկի սահմանված սահմանաչափերի բացառությունների վերաբերյալ, իրացվելիության ցուցանիշների և ռիսկի աստիճանի փոփոխության վերաբերյալ: Յուրաքանչյուր ամիս տրամադրվում է ռիսկերի վերաբերյալ տեղեկատվություն ըստ բնագավառների, հաճախորդների և աշխարհագրական շրջանների, ըստ ժամկետայնության: Վարչությունը եռամսյակային կտրվածքով ստանում է ռիսկերի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվություն, որը պարունակում է ամբողջ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը Բանկի ռիսկերի գնահատման և համապատասխան որոշումների կայացման համար:

Յուրաքանչյուր օր ռիսկերի ստորաբաժանման կողմից տրամադրվում է հաշվետվություն վարչության անդամներին, որը ներառում է բանկային նորմատիվները, բանկի ընթացիկ հաշվեկշիռը, եկամուտների և ծախսերի օրական փոփոխությունը և արտահաշվեկշռային հոդվածների փոփոխությունը:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Բանկի գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Բանկի քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը: Իրականացվում է կառավարում ռիսկի սահմանված կենտրոնացումներով:

34.1 Պարտքային ռիսկ

Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Բանկին կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Բանկի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Բանկն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխառությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Բանկի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Բանկի Խորհրդին և վարչությանը:

Բանկի ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

35.1.1 Վարկերի որակի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ստորև բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է Բանկի՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի չառնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ: Ստանձնված պարտավորվածությունների կամ երաշխիքների գումարները ներկայացնում են վարկային պարտավորվածությունների և ֆինանսական երաշխիքային պայմանագրերի գումարները:

Հազար ՀՀ դրամ

30 սեպտեմբերի 2019

	Փուլ 1 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Փուլ 2 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Փուլ 3 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Ներքին վարկանիշեր</i>				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Բարձր	20,234,743	-	-	20,234,743
Ստանդարտ	-	-	-	-
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	20,234,743	-	-	20,234,743
Արժեզրկումից պահուստ	(438)	-	-	(438)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	20,234,305	-	-	20,234,305
<i>Պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Բարձր	16,013,747	-	-	16,013,747
Ստանդարտ	-	-	-	-
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	16,013,747	-	-	16,013,747
Արժեզրկումից պահուստ	(158,966)	-	-	(158,966)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	15,854,781	-	-	15,854,781
<i>Հիփոթեքային և սպառողական վարկեր</i>				
Բարձր	39,815,891	-	-	39,815,891
Ստանդարտ	685,986	72,876	-	758,862
Ցածր	-	472,277	-	472,277
Չաշխատող	-	-	1,404,862	1,404,862
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	40,501,877	545,153	1,404,862	42,451,892
Արժեզրկումից պահուստ	(571,396)	(375,468)	(907,199)	(1,854,063)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	39,930,481	169,685	497,663	40,597,829
<i>Վարկեր և փոխարկություններ կումերցիոն հաճախորդներին</i>				
Բարձր	42,109,039	-	-	42,109,039
Ստանդարտ	10,252	3,455,973	-	3,466,225
Ցածր	-	61,568	-	61,568
Չաշխատող	-	-	1,752,944	1,752,944
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	42,119,291	3,517,541	1,752,944	47,389,776
Արժեզրկումից պահուստ	(278,057)	(34,073)	(281,245)	(593,375)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	41,841,234	3,483,468	1,471,699	46,796,401

Հազար ՀՀ դրամ

30 սեպտեմբերի 2019

	Փուլ 1 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Փուլ 2 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Փուլ 3 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Ներքին վարկանիշեր</i>				
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքներ</i>				
Բարձր	478,959	-	-	478,959
Ստանդարտ	-	-	-	-
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	478,959	-	-	478,959
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	478,959	-	-	478,959
<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր՝ ներառյալ գրավադրվածները</i>				
Բարձր վարկանիշ	9,838,600	-	-	9,838,600
Ստանդարտ վարկանիշ	-	-	-	-
Ցածր վարկանիշ	-	-	-	-
Չաշխատող վարկանիշ	-	-	-	-
Հաշվեկշռային արժեք (իրական արժեք)	9,838,600	-	-	9,838,600
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	424,557	-	-	424,557
Ստանդարտ	-	-	-	-
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	424,557	-	-	424,557
Արժեզրկումից պահուստ	(10,260)	-	-	(10,260)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	414,297	-	-	414,297
<i>Վարկային պարտավորվածություններ և ֆինանսական երաշխիքներ</i>				
Բարձր	7,207,037	-	-	7,207,037
Ստանդարտ	3,913	108,408	-	112,321
Ցածր	-	1,170	-	1,170
Չաշխատող	-	-	1,842	1,842
7,210,950	109,578	1,842	7,322,370	

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)

	Փուլ 1 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Փուլ 2 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Փուլ 3 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Ներքին վարկանիշեր</i>				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Բարձր	23,088,491	-	-	23,088,491
Ստանդարտ	-	-	-	-
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	23,088,491	-	-	23,088,491
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	23,088,491	-	-	23,088,491
<i>Պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Բարձր	-	-	-	-
Ստանդարտ	12,957,931	-	-	12,957,931
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	12,957,931	-	-	12,957,931
Արժեզրկումից պահուստ	(67,478)	-	-	(67,478)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	12,890,453	-	-	12,890,453
<i>Հիփոթեքային և սպառողական վարկեր</i>				
Բարձր	25,866,739	-	-	25,866,739
Ստանդարտ	215,239	41,576	-	256,815
Ցածր	-	232,512	-	232,512
Չաշխատող	-	-	766,737	766,737
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	26,081,978	274,088	766,737	27,122,803
Արժեզրկումից պահուստ	(435,964)	(176,130)	(465,942)	(1,078,036)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	25,646,014	97,958	300,795	26,044,767
<i>Վարկեր և փոխադրվածություններ կոմերցիոն հաճախորդներին</i>				
Բարձր	43,901,441	-	-	43,901,441
Ստանդարտ	18,047	1,452,448	-	1,470,495
Ցածր	-	37,450	-	37,450
Չաշխատող	-	-	5,223,937	5,223,937
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	43,919,488	1,489,898	5,223,937	50,633,323
Արժեզրկումից պահուստ	(439,456)	(285,590)	(528,571)	(1,253,617)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	43,480,032	1,204,308	4,695,366	49,379,706

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)

	Փուլ 1 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Փուլ 2 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (չարժեզրկված ակտիվներ)	Փուլ 3 Գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ (արժեզրկված ակտիվներ)	Ընդամենը
<i>Ներքին վարկանիշեր</i>				
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքներ</i>				
Բարձր	-	-	-	-
Ստանդարտ	496,231	-	-	496,231
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	496,231	-	-	496,231
Արժեզրկումից պահուստ	-	-	-	-
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	496,231	-	-	496,231
<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթեր՝ ներառյալ գրավադրվածները</i>				
Բարձր վարկանիշ	-	-	-	-
Ստանդարտ վարկանիշ	9,362,563	-	-	9,362,563
Ցածր վարկանիշ	-	-	-	-
Չաշխատող վարկանիշ	-	-	-	-
Հաշվեկշռային արժեք (իրական արժեք)	9,362,563	-	-	9,362,563
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	-	-	-	-
Ստանդարտ	377,910	-	-	377,910
Ցածր	-	-	-	-
Չաշխատող	-	-	-	-
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	377,910	-	-	377,910
Արժեզրկումից պահուստ	(12,703)	-	-	(12,703)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	365,207	-	-	365,207
<i>Վարկային պարտավորվածություններ և ֆինանսական երաշխիքներ</i>				
Բարձր	5,205,679	-	-	5,205,679
Ստանդարտ	3,434	39,081	-	42,515
Ցածր	-	364	-	364
Չաշխատող	-	-	322	322
5,209,113	39,445	322	5,248,880	

Ածանցյալ գործարքների հետևանքով առաջացող պարտքային ռիսկը բացահայտվում է 17 ծանոթագրությունում:

35.1.2 Արժեքական գնահատում

Ստորև բերված հղումները ցույց են տալիս, թե տվյալ հաշվետվության որ ծանոթագրություններում են բացահայտվում Բանկի՝ արժեքական գնահատման և չափման մոտեցումները: Այն պետք է ընթերցվի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետ միասին (տես 4.4.6 ծանոթագրությունը):

Պարտքային ռիսկի էական աճ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Բանկը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս, Բանկը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար, Բանկը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ ապագային միտված որակական չափանիշներ:

Այնուամենայնիվ, եթե ապագային միտված տեղեկատվությունը (ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային կերպով) հասանելի չէ առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի, Բանկը օգտագործում է ժամկետանց օրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոշելու համար, թե արդյոք առկա է պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչման պահից հետո:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների չափանիշներ

Ստորև ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – Վարկերի ու փոխատվությունների 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60-ից ավել ժամկետանց օրերի առնվազն մեկ դեպք է գրանցվել:
- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության մեջ: 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես դեֆոլտի հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Դեֆոլտի հավանականության նհամեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար – դեֆոլտի հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Դեֆոլտ («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում – գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքից, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես դեֆոլտային, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:
- Փորձաշրջանում գտվող վարկեր՝ գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ վերանայման պահին աշխատող կամ վերանայման պահին չաշխատող, այն վարկերի համար, որոնք գտնվում են փորձաշրջանում (առողջացման ժամանակաշրջանից հետո ընկած ժամանակաշրջան): Միաժամանակ այդ վարկերը չպետք է ունենան 30 օրից ավել ժամկետանց օր կամ քիչ հավանական վճարման որևէ չափանիշ:

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների չափանիշներ

Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները ներկայացված են հետևյալ պարագրաֆներում: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – Վարկերի ու փոխատվությունների 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- 7 և ավել ժամկետանց օրեր հաշվարկային և ընթացիկ հաշիվների համար - Հաշվարկային և ընթացիկ հաշիվների համար 7 և ավել ժամկետանց օրերը վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին:
- ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60-ից ավել ժամկետանց օրերի առնվազն մեկ դեպք է գրանցվել:

- Արտաքին վարկանիշային ցուցանիշի փոփոխություն - այս չափանիշի շրջանակներում հաշվի է առնվում կորպորատիվ վարկանիշը: Վարկանշային ցուցանիշի էական փոփոխությունը վարկանիշային գործակալության կողմից (Standard & Poor's, Moody's և Fitch) վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Պարտքային ռիսկի էական աճը հաշվի է առնվում, երբ ըստ S&P գործակալության սխեմայի (կամ համարժեք Moody's և Fitch գործակալությունների սխեմաներով) վարկանիշային ցուցանիշը սկսած BB մակարդակից ամեն անգամ մեկ մակարդակով իջնում է: Այն դեպքերում, երբ ֆինանսական հաստատությունները չունեն կորպորատիվ վարկանիշ վարկանիշային գործակալությունների կողմից և բանկը չունի համարժեք ներքին վարկանիշային համակարգ, կիրառվում է կորպորատիվ դեֆոլտի վարկանիշը, որը համապատասխանում է տվյալ երկրի սուվերեն վարկանիշին:
- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության մեջ: 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես դեֆոլտի հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Դեֆոլտի հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար - դեֆոլտի հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Դեֆոլտ («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում - գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքի, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես դեֆոլտային, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:

Ներդրումային արժեթղթերի չափանիշներ

Ստորև ներկայացված են արժեթղթերի պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները, որոնք բոլորն էլ որոշման մեջ ունեն հավասար կշիռ.

- 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության համեմատական փոփոխություն - 12-ամսյա դեֆոլտի հավանականության էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես դեֆոլտի հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Դեֆոլտի հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար - դեֆոլտի հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Արտաքին վարկանիշային ցուցանիշի փոփոխություն - այս չափանիշի շրջանակներում հաշվի է առնվում երկրի (սուվերեն) վարկանիշը: Վարկանշային ցուցանիշի էական փոփոխությունը վարկանիշային գործակալության կողմից (Standard & Poor's, Moody's և Fitch) վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Պարտքային ռիսկի էական աճը հաշվի է առնվում, երբ ըստ S&P գործակալության սխեմայի (կամ համարժեք Moody's և Fitch գործակալությունների սխեմաներով) վարկանիշային ցուցանիշը սկսած B2 մակարդակից ամեն անգամ մեկ մակարդակով իջնում է: Այն դեպքերում, երբ ֆինանսական հաստատությունները չունեն կորպորատիվ վարկանիշ վերոնշյալ վարկանիշային գործակալությունների կողմից և բանկը չունի համարժեք ներքին վարկանիշային համակարգ, կիրառվում է կորպորատիվ դեֆոլտի վարկանիշը, որը համապատասխանում է տվյալ երկրի սուվերեն վարկանիշին:

Էական վարժարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Բանկի կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում փուլ 2-ից անցում փուլ 1-ին, բացառությամբ վերանայված պարտքերի, որոնց համար կիրառվում է փորձաշրջան:

Պարտքային ռիսկի մակարդակներ

Բանկը առանձնացնում է պարտքային ռիսկի մակարդակները տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են դեֆոլտի ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Պարտքային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված) գործոններով, որոնք մատնանշում են դեֆոլտի ռիսկը: Այս գործոնները տարբերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Խմբային կամ անհատական գնահատում

Բանկը ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է անհատական կամ խմբային հիմունքներով: Ակտիվների դասերը, որտեղ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկները կատարվում են անհատական հիմունքներով, ներառում են.

- փուլ 3-ում գտնվող անհատապես նշանակալից վարկեր՝ ֆինանսական ակտիվների դասից անկախ,
- խոշոր և առանձնահատուկ վարկեր

- գանձապետական, առևտրային և միջբանկային հարաբերություններ, ինչպիսիք են բանկերում պահվող միջոցները, հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթերը և ամորտիզացված արժեքով/իրական արժեքով՝ այլ համապատասխան ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները,
- Մնացորդներ, որոնք դասակարգվել են որպես ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեքով/իրական արժեքով վարկը ապաճանաչվել է, իսկ նոր վարկը ճանաչվել է պարտքի վերակազմավորման արդյունքում:

Բանկը խմբավորում է ակտիվները, որոնց ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն հաշվարկվում անհատական հիմունքներով, ըստ համանման պարտքային ռիսկով առանձին դասերի՝ հիմնվելով վարկերի բնութագրերի վրա, ինչպես օրինակ՝

- վարկի տեսակը (կորպորատիվ, հիփոթեք, վարկային քարտ, սպառողական վարկ և այլն)
- հաճախորդի տեսակը (օրինակ՝ ֆիզիկական անձ կամ իրավաբանական անձ կամ ըստ տնտեսության ճյուղի),
- գրավի տեսակը (օրինակ՝ գույք, ստացվելիք գումարներ և այլն),
- արժույթ
- այլ բնորոշ հատկանիշներ:

Դեֆոլտի սահմանում և «առողջացում»

Բանկը համարում է ֆինանսական գործիքը դեֆոլտի ենթարկված, և, հետևաբար, Փուլ 3-ում դասակարգված (արժեքով/իրական արժեքով) ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պայմանագրային վճարումները 90 օր ժամկետանց են:

Բանկը միջբանկային հաշիվները համարում է դեֆոլտի ենթարկված և անհապաղ գործողություններ է կատարում, երբ պահանջվող վճարումները չեն կատարվում մինչև աշխատանքային օրվա ավարտը, ինչպես նշված է անհատական պայմանագրերով:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Բանկը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են մատնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Բանկը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ դեֆոլտի ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը բավարարում է: Նման իրադարձությունները ներառում են.

- դատավարություն, պարտքի հավաքագրման համար իրավական գործողությունների կատարում կամ հարկադիր կատարում,
- պարտապանի լիցենզիայի կասեցում,
- վարկառուի համարվում է համավարկառու, երբ հիմնական վարկառուն դեֆոլտում է,
- նույն մնացորդի բազմակի վերաձևակերպում,
- կան հիմնավոր մտավախություններ վարկառուի ապագա ունակության վերաբերյալ՝ կայուն և բավարար դրամական հոսքերի ստեղծման հետ կապված,
- վարկառուի վարկերի օգտագործման մակարդակը՝ վարկային լծակը, զգալիորեն ավելացել է կամ առկա են վարկային լծակի նման փոփոխության համար արդարացված սպասումներ. հաշվետու ժամանակահատվածում կապիտալը 50%-ով կրճատվել է վնասների պատճառով,
- պարտքերի ծածկման գործակիցը ցույց է տալիս, որ պարտքը կայուն չէ,
- հիմնական հաճախորդի կամ վարձակալի կորուստ,
- փոխկապակցված և կարևոր հաճախորդ դիմել է սնանկ ճանաչվելու համար,
- վերաձևակերպում վարկի զգալի մասի զիջմամբ,
- վարկային կազմակերպությունը սնանկության գործառույթ է սկսում փոխառուի նկատմամբ:

Ըստ Բանկի քաղաքականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «առողջացած, և հետևաբար վերադասակարգվում Փուլ 3-ից, եթե առնվազն երեք անընդմեջ ամիսների ընթացքում դեֆոլտի սահմանված չափանիշներից որևէ մեկը բացակայել է: Ակտիվի՝ առողջանալուց հետո Փուլ 2-ում կամ Փուլ 1-ում դասակարգելու որոշումը կախված է առողջացման պահին ճշգրտված ռիսկի մակարդակից, և արդյոք սա նշանակում է, որ սկզբնական ճանաչման համեմատ եղել է պարտքային ռիսկի զգալի աճ: Բանկի՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների «առողջացման» չափանիշն ավելի մեղմ է, քան վերանայված և չաշխատող պարտքերի վերաբերյալ 12-ամսյա պահանջը:

Վերանայված և փոփոխված վարկեր

Բանկը երբեմն զիջումներ կամ փոփոխություններ է կատարում վարկի սկզբնական պայմաններում՝ արձագանքելով վարկառուի ֆինանսական դժվարություններին՝ գրավը սեփականություն վերցնելու կամ այլ կերպ այն հավաքագրելու փոխարեն: Բանկը համարում է վարկը վերանայված այն ժամանակ, երբ կատարում է զիջումներ կամ փոփոխություններ՝ ելնելով վարկառուի ներկա կամ կանխատեսվող ֆինանսական դժվարություններից, և դրանք չէր կատարի, եթե վարկառուն

Ֆինանսապես առողջ լինելը: Ֆինանսական դժվարությունների ցուցիչներ են ֆինանսական ցուցանիշների ձախողումները կամ պարտքային դիսկերի բաժնի կողմից բարձրացված էական մտահոգությունները: Վերանայման միջոցառումները կարող են ընդգրկել վճարման պայմանավորվածությունների երկարաձգում և վարկավորման նոր պայմանների համաձայնեցում: Պայմանների վերանայումից հետո ցանկացած արժեզրկում չափվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի կիրառմամբ, որը հաշվարկվում է պայմանների փոփոխությունից առաջ: Դա Բանկի՝ վերանայված վարկերի վերահսկման քաղաքականությունն է, ինչը կօգնի ապահովել ապագա վճարումների հավանականությունը:

Ապաճանաչման վերաբերյալ որոշումները և Փուլ 2-ի ու Փուլ 3-ի միջև դասակարգումը կատարվում է դեպք առ դեպք:

Բանկը «առողջացման» ժամանակաշրջան է սահմանում վերանայումից հետո ընկած 12-ամսյա ժամանակաշրջանը, որը կիրառվում է միայն վերանայված և չաշխատող պարտքերի համար (բացառելով արտոնյալ ժամանակահատվածը): Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ վերանայումից անմիջապես հետո հնարավոր չէ որոշել ֆինանսական դժվարությունների առկայությունը՝ անհրաժեշտ է օգտագործել «առողջացման ժամանակաշրջանը» որոշելու համար արդյոք պարտքն արդյունավետ է «առողջացել»: Այսպիսով, բոլոր վերանայված և չաշխատող պարտքերը վերանայումից հետո՝ «առողջացման ժամանակաշրջանում», պետք է մնան 3-րդ փուլում, անկախ պարտավորության դրական դրսևորումից (ժամկետանց օրերի բացակայություն և այլն):

Բանկը փորձաշրջան է համարում «առողջացման» ժամանակաշրջանից հետո ընկած 24-ամսյա ժամանակաշրջանը, որը կիրառվում է վերանայված և աշխատող պարտքերի համար: Ակտիվը՝ որպես վերանայված և աշխատող պարտքեր դասակարգվելուց հետո շարունակում է մնալ առնվազն 24-ամսյա փորձաշրջանում որպես վերանայված:

Որպեսզի վարկը չդասակարգվի վերանայված կատեգորիայում, հաճախորդը պետք է համապատասխանի բոլոր հետևյալ չափանիշներին.

- իր բոլոր պարտքերը պետք է դիտարկվեն աշխատող,
  - երկու տարվա փորձաշրջանն ավարտվում է այն օրը, երբ վերանայման պայմանագիրը համարվում է աշխատող,
  - փորձաշրջանի ժամկետի առնվազն կեսի ընթացքում ոչ էական համարվող մայր գումարի կամ տոկոսագումարի կանոնավոր վճարումներ,
  - հաճախորդը չունի որևէ պայմանագիր, որը ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:
- Եթե փոփոխությունները զգալի են, վարկը ապաճանաչվում է, ինչպես բացատրվում է 4.4.4 ծանոթագրությունում:

Դեֆոլտի հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի դեֆոլտ հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ժամկետայնության կառուցվածքը հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և վարկային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Սա հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Վնաս դեֆոլտի ժամանակ (LGD)

LGD- ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադիր վաճառքների դեպքում շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական զեղչերի, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- Չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD- ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր փոխառուների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի վրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

Դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տրակ գործող գումար (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ները որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա: Սա նաև ճշգրտվում է

փոխառուի կողմից կատարվելիք ակնկալվող գերավճարներով: Հաշվարկի մեջ ներառվում են նաև վաղաժամկետ մարման/վերաֆինանսավորման հետ կապված ենթադրությունները:

- Վերականգնվող ֆինանսական գործիքի համար դեֆոլտի ռիսկին ենթարկվածությունը կանխորոշվում է՝ ընթացիկ մնացորդային հաշվեկշիռն գումարելով «վարկի շրջանառելիության գործակիցը, ինչը հաշվի է առնում դեֆոլտի պահին մնացած սահմանաչափի ակնկալվող օգտագործումը: Այս ենթադրությունները տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի և ընթացիկ սահմանաչափերի օգտագործման՝ հիմնվելով Բանկի դեֆոլտների վերջին տվյալների վերլուծության վրա:

Կանխադրվող տեղեկատվություն

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոտեցումը ներկայացվում է 4.4.6 ծանոթագրության գնահատումներում ու ենթադրություններում: Ամբողջականության և ճշգրտության ապահովման նպատակով Բանկը օգտագործում է տեղեկատվություն երրորդ կողմի աղբյուրներից (ՀԲ, ԿԲ, ՀՀ Կառավարություն և այլն): Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցության գնահատման նպատակով Բանկը որոշում է ընտրված մակրոտնտեսական գործոնների և կանխատեսված տարբեր սցենարների (բազային, լավատեսական և վատատեսական) կշիռները: Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա հաշվարկելու համար Բանկն օգտագործում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակ որպես ելակետային տվյալներ իր մոդելների համար, այդ թվում՝

- ՀՆԱ-ի աճ,
- Զուտ ընթացիկ արտասահմանյան տրանֆերտներ (արտահայտված ԱՄՆ դոլարով)
- Գործազրկության մակարդակ, ընդամենը (ընդհանուր աշխատուժի տոկոս)
- Բանկի չաշխատող վարկերի մասնաբաժինն ընդհանուր տրված վարկերում (%)
- Առևտուր (աճի տեմպ %)
- Արդյունաբերություն (աճի տեմպ %)
- Արտարժույթի փոխարժեք
- Անշարժ գույքի գները (միջին գինը Երևանում)

35.1.3 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Պարտքային ռիսկի ենթարկվող ակտիվներն հիմնականում տեղաբաշխված են ՀՀ տարածքում:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Վարկային ներդրումների վերլուծությունը ըստ ճյուղերի ներկայացված է 19 ծանոթագրությունում:

35.1.4 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Պահանջվող գրավի գումարը և տեսակը կախված են փոխառուի պարտքային ռիսկի գնահատումից: Գոյություն ունեն գրավադրման յուրաքանչյուր տեսակի ընդունելիության և գնահատման վերաբերյալ ուղեցույցեր:

Ստացված գրավի հիմնական տեսակները հետևյալն են.

- արժեթղթերի փոխառության և հակադարձ հետգնման գործարքների դեպքում՝ դրամական միջոցներ կամ արժեթղթեր,
- առևտրային վարկերի դեպքում՝ անշարժ և շարժական գույք, սարքավորումներ, պաշարներ և առևտրային դեբիտորական պարտքեր, իսկ հատուկ հանգամանքներում՝ պետական երաշխիքներ,
- գրավադրմամբ սպառողական վարկերի դեպքում՝ անշարժ գույք
- հիփոթեքային վարկերի դեպքում՝ անշարժ գույք:

Բանկը նաև երաշխիքներ է ստանում մայր ընկերություններից իրենց դուստր ընկերությունների վարկերի համար: Ղեկավարությունը վերահսկում է գրավի շուկայական արժեքը և անհրաժեշտության դեպքում՝ ըստ հիմնական համաձայնագրի՝ պահանջում լրացուցիչ գրավ:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են գրավով, ֆիզիկական անձանց գծով վերականգնվող վարկային գծերը հիմնականում ապահովված չեն: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխառություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Հիմնականում ֆինանսական հաստատություններին, հատկապես բանկերին, վարկեր և կանխավճարներ տրամադրելու համար գրավներ չեն պահանջվում: Բացառություն են կազմում այն գրավները, որոնք ձեռք են բերվել ըստ հետգնման պայմանագրերի և արժեթղթերի փոխառության գործարքներից: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամով	30 սեպտեմբերի 2019	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
Անշարժ գույք	53,517,009	40,735,716
Շարժական գույք և այլ հիմնական միջոցներ	3,928,142	5,690,036
Ընթացիկ հաշիվներ և ժամկետային ավանդներ	8,531,521	9,415,984
Երաշխիքներ	2,010,201	4,791,195
Ոսկյա զարդեր և ոսկյա այլ իրեր	1,038,377	1,016,118
Պետական պարտատոմսեր	1,222,975	91,790
Այլ	-	5,824,229
Ապահովվածություն չունեցող	19,593,443	10,191,058
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ (համախառն)	77,756,126	77,756,126

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը զննահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

35.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Բանկը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Առևտրային պորտֆելի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է VaR մեթոդով, որը արտացոլում է ռիսկի փոփոխականների միջև կախվածությունը: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Բանկը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

35.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Բանկի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Բանկի Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույքների ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամտի վրա՝ 2019թ. սեպտեմբեր 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով իրական արժեքով այլ համապարփակ արդյունքով չափվող

հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները 2019թ. սեպտեմբեր 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները:

Հազար ՀՀ դրամով	30 սեպտեմբերի 2019				31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)
	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն	
Արտարժույթ					
ՀՀ դրամ	+1	-	(303,987)	(265,378)	
ՀՀ դրամ	(1)	-	303,987	289,301	

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Տնօրենների Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2019թ. սեպտեմբեր 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամով	30 սեպտեմբերի 2019		31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում	Ազդեցությունը շահույթի վրա՝ % ինչևհարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում	Ազդեցությունը շահույթի վրա՝ % ինչևհարկումը
Արտարժույթ				
Ազատ փոխարկելի արժույթ	+5	17,459	+5	93,538
Ոչ ազատ փոխարկելի արժույթ	+5	22,625	+5	(8,615)

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամով	30 սեպտեմբերի 2019			
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	3,210,541	15,600,660	1,423,104	20,234,305
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14,025,407	1,755,842	73,532	15,854,781
Ներդրումային արժեթղթեր	9,124,572	1,192,987	-	10,317,559
Հաճախորդներին տրված վարկեր	37,479,527	49,766,713	147,990	87,394,230
Այլ ակտիվներ	182,035	190,266	41,996	414,297
Ընդամենը	64,022,082	68,506,468	1,686,622	134,215,172
<i>Պարտավորություններ</i>				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	24,749,866	209,793	3,668	24,963,327
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,219,570	56,634,148	1,072,777	76,926,495
Ստորադաս փոխառություններ	-	10,047,473	-	10,047,473
Այլ պարտավորություններ	436,476	123,553	157,678	717,707
Ընդամենը	44,405,912	67,014,967	1,234,123	112,655,002
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը				
Զուտ դիրք 2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ին	20,768,170	349,173	452,499	21,569,842
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2019թ.-ի սեպտեմբերի 30-ին	3,840,818	3,460,039	21,513	7,322,370

Հազար ՀՀ դրամով	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)			
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10,653,274	11,674,161	761,056	23,088,491
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	11,320,681	1,479,967	89,805	12,890,453
Ներդրումային արժեթղթեր	9,362,563	496,231	-	9,858,794
Հաճախորդներին տրված վարկեր	24,319,225	50,851,289	253,959	75,424,473
Այլ ակտիվներ	58,746	238,993	67,468	365,207
Ընդամենը	55,714,489	64,740,641	1,172,288	121,627,418

Հազար ՀՀ դրամով	31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)			Ընդամենը
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ ազատ փոխարկելի արժույթ	
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	23,323,266	193,337	523	23,517,126
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	2,080,577	-	-	2,080,577
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	11,952,492	50,995,032	986,018	63,933,542
Ստորադաս փոխառություններ	-	10,466,922	-	10,466,922
Այլ պարտավորություններ	660,462	24,563	232	685,257
Ընդամենը	38,016,797	61,679,854	986,773	100,683,424
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	1,534,400	(1,190,025)	(357,807)	(13,432)
Զուտ դիրք 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	19,232,092	1,870,762	(172,292)	20,930,562
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ին	2,845,790	2,399,893	3,197	5,248,880

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և Եվրոն: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

35.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Բանկի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Բանկը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները՝ հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը, և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն, անհրաժեշտության դեպքում, կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Բանկը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բանկն ունի նաև ապահով վարկային գծեր, որ նա կարող է օգտագործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների 2%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 18%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես ծանոթագրություն 15-ը): Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Բանկի հետ մասնավորապես:

Բանկի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

2019թ. սեպտեմբեր 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ցուցանիշները հետևյալն են.

	30 սեպտեմբերի 2019, %	31 Դեկտեմբերի 2018, %
Ն2/1 Ընդհանուր իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ընդհանուր ակտիվներ)	24.33	22.93
Ն2/2 Ընթացիկ իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ցպահանջ պարտավորություններ)	158.04	139.67

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2019թ. սեպտեմբեր 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 34-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը Բանկի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամով

	30 սեպտեմբերի 2019					
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,895,723	12,596,076	5,257,537	3,836,360	27,585,696	24,963,327
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	24,818,528	27,194,924	28,897,655	6,603	80,917,710	76,926,495
Ստորադաս փոխառություններ	-	3,568,132	3,793,436	5,681,230	13,042,798	10,047,473
Այլ պարտավորություններ	393,437	63,144	208,600	91,089	756,270	717,707
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	31,107,688	43,422,276	38,157,228	9,615,282	122,302,474	112,655,002
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>						
<i>Արտարժույթի փոխանակման ֆորվարդային պայմանագրեր</i>						
Ներհոսք	-	383,200	768,800	-	1,152,000	1,152,000
Արտահոսք	-	(380,776)	(761,552)	-	(1,142,328)	(1,142,328)
Պարտքային դիսկ պարունակող պարտավորություններ	4,949,302	632,505	1,740,563	-	7,322,370	7,322,370

Հազար ՀՀ դրամով

31 դեկտեմբերի 2018 (աուդիտ անցած)

	Տպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		Արտահոսքի ընդհանուր 5 տարուց ավելի		Արտահոսքի համախառն գումար		Հաշվեկշռային արժեք
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի					
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>							
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8,895,684	7,528,321	8,203,894	3,651,468	28,279,367	23,517,126	
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	2,080,577	-	-	-	2,080,577	2,080,577	
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,010,940	24,730,161	22,011,266	520	67,752,887	63,933,542	
Ստորադաս փոխառություններ	23,282	433,711	7,280,215	6,537,765	14,274,973	10,466,922	
Այլ պարտավորություններ	679,257	6,000	-	-	685,257	685,257	
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	32,689,740	32,698,193	37,495,375	10,189,753	113,073,061	100,683,424	
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>							
<i>Արտարժույթի փոխանակման ֆորվարդային պայմանագրեր</i>							
Ներհոսք	-	382,400	1,152,000	-	1,534,400	1,534,400	
Արտահոսք	-	(387,000)	(1,161,000)	-	(1,548,000)	(1,548,000)	
<i>Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր</i>							
Ներհոսք	357,975	-	-	-	357,975	357,975	
Արտահոսք	(357,807)	-	-	-	(357,807)	(357,807)	
Պարտքային դիսկ պարունակող պարտավորություններ	3,437,851	89,354	1,721,675	-	5,248,880	5,248,880	

35.4 Գործառնական դիսկ

Գործառնական դիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի դիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Բանկի ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության դիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Բանկի նպատակն է կառավարել գործառնական դիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով դիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական դիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական դիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,

- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Բանկի ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Բանկի ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

35 Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Բանկի պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամով	2019թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամյա ժամանակաշրջան			
	Loans from financial institutions	Subordinated debt	Lease liabilities	Total
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	5,862,367	10,466,922	-	16,329,289
Դրամային հոսքերից	1,058,404	-	(52,740)	1,005,664
Վճարումներ	(62,082,704)	-	(52,740)	(62,135,444)
Ստացված գումար	63,141,108	-	-	63,141,108
Ոչ դրամային հոսքերից	(1,273)	(419,449)	373,779	(46,943)
Անցում ՖՀՄՍ 16-ին	-	-	363,429	363,429
Վարձակալության գծով պարտավորության ճշգրտում	-	-	(6,376)	(6,376)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ	-	(418,476)	-	(418,476)
Հաշվեգրված տոկոսներ	(1,273)	(973)	16,726	14,480
2019թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	6,919,498	10,047,473	321,039	17,288,010

**2018թ. սեպտեմբերի 30-ին ավարտված իննամսյա
ժամանակաշրջան**

Հազար ՀՀ դրամով	Loans from financial institutions	Subordinated debt	Other long term loans	Total
2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,446,962	10,735,989	26,719	15,209,670
Դրամային հոսքերից	1,962,358	-	(26,000)	1,936,358
Վճարումներ	(64,526,261)	-	(26,000)	(64,552,261)
Ստացված գումար	66,488,619	-	-	66,488,619
Ոչ դրամային հոսքերից	(23,526)	(220,947)	(719)	(245,192)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ	54,071	(221,007)	-	(166,936)
Հաշվեգրված տոկոսներ	(77,597)	60	(719)	(78,256)
2018թ. սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ	6,385,794	10,515,042	-	16,900,836

36 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, էմիսիոն եկամուտը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման և այլ պահուստները (փոխել ըստ անհրաժեշտության):

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

2019թ. սեպտեմբերի 30-ի և 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

Նպատակ ունենալով խթանել բանկային համակարգի գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը, բանկային համակարգի կայունության ու տնտեսական տարբեր իրավիճակներում շուկերին դիմակայելու ունակության ամրապնդմանը, ինչպես նաև նպաստել բանկային համակարգի կողմից առավել արդյունավետ և մատչելի բանկային ծառայությունների

մատուցմանը, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհուրդը 2017թ. որոշում է կայացրել 2018 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ և դրանից հետո բանկերի համար ընդհանուր նորմատիվային կապիտալի նվազագույն չափը սահմանել 30.000.000 հազար Հայաստանի Հանրապետության դրամ:

Հազար ՀՀ դրամ	30 սեպտեմբերի 2019	31 Դեկտեմբերի 2018
Հիմնական կապիտալ	25,357,377	24,492,648
Լրացուցիչ կապիտալ	7,244,977	8,718,464
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	32,602,353	33,211,112
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	141,520,016	122,913,072
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	23.04%	27.02%